Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 1 июль, 1978 шу. • № 78 (5808). • Мах 2 кеп.

ГIИШЛОШЪЕРИЙ ТОЛАМ

Республика гIишлошъеча организацеша ханал хьалха кхоачашъяьй подрядни методагIа деча балхий ялх бетта план. Планал совгIа кхо миллион сом совгIа гIишлон-монтажни балхаш даьд цар.

Уж толамаш доахача доккхагIа дола дакъа юкъедихьарех я — Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлени, «Чечингсельстрой», «Грознефтехимремстрой», «Чеченингушводремстрой», «Чечинггазстрой» тресташ, ПМК-1, «Чеченоингушводстрой» 7 управлене, «Грознефть» объединене СМУ, № 7 йолча треста МУС «Центроспецстрой», «Югмонтажавтоматика» трестий СУ.

Продукци маьхалъяккхара план толамца кхоачашъяьй гIишлониндустре предприятеша а. Цар планал совгIа 600 эзар совгIа сома продукци маьхалъяьккхай.

КХАЬ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

ИттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тIайийца шу дузача денга кхоачашъяра доккхий декхараш тIайийцад Грозненски ремонтно - механически завода дуккхача болхлоша, цехий, участкай, бригадий коллективаша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьча царех цхьачар дог гIоздоаха къахьегама толамаш а доахаш хIанзлехьа кхоачашдаьд шоаш тIайийца социалистически декхараш. Завода участкашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай мастер Лухменов Валерий Николаевич керте латтача котельно-сварочни участка коллективо. Товарни продукци арахецара пятилетка хьалхарча кхаь шера задани кхоачашъярах рапорт деннад цо июнь бетта хьалхарча деношка. ХIанзлехьа планагIа лаьрхIачул совгIа арахийцай итташ эзараш сомий маьха продукци. ХIаьта эра мел хийца продукци дикеи тIехдикеи мара а яц.

Предприятерча бригадашта юкъе хьалхара моттиг яьккхача Климашевский Григорий Павлович керте латтача котельщикий бригадаси Макин Михаил Петровича кулгалдеча бригада электросварщикашеи тIадоагIача шера календарагIа къахьега цхьа бутт совгIа ха я. Заводерча 28 болхлочо а хIанзлехьа дикка тIехкхоачашъяьй кхаь шера задани. Царех ба токараш Багашев Увайс, Морозов Владимир Александрович Силков Иван Матвеевич, электросварщик Крайблат Матвей Антонович, вулканизаторщик Белкина Валентина Федоровна, вальцовщица Филичкина Нина Алексеевна, кхыбараш. Овсаре къахьегарал совгIа уж берригаш шоай тамагIа а долаш продукци кийчъеш ба.

Яхье хьалхалаттаращца нийсбала гIерташ шоай хьинари низи кхо ца беш къахьегаш ба бIаьш болхлой. Цудухьа дика къахьегама толамаш доах цар укх шера. Пхе бетта планал совгIа цар маьхала яьккхар итт эзар сома маьха продукци. Валоби продукци арахецара план 102,8 процент кхоачашйир завода коллективо. ПланагIа лаьрхIачул совгIа арахийцар 73 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. Къахьегама овсарле лаккхъяра задани 102,7 процент кхоачаш а еш, из лакхъяра чотагIа кийчъяьй заданел совгIа ара мел хийца валови продукци. Толамца кхоачашъеш я ах шера план а.

Б. КОСТОЕВ.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

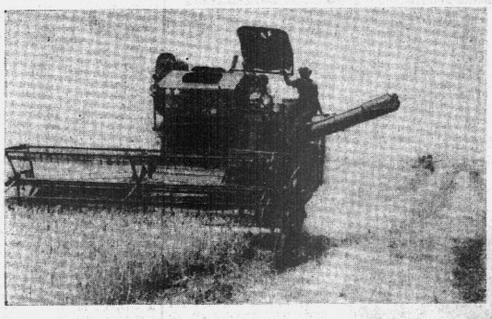
Нохч - ГIалгIай книготорга коллективо дика къахьегама толам баьккхаб. Цо 24 июне, ханал ялх ди хьалха, кхоачашъяьй розничьни товарооборота ах шера план.

Июль бутт болабалалехьа книготорго планагIа лаьрхIачул совгIа 40 эзар сома маьха книжкаш дехкад.

Уж толамаш даха вIаштIехьдаьннад коллектива берригача доакъашхоша шоаш ца кхобеш социалистически яхье дакъа лацарах. КъилбаседаХIирий книготорга коллективаца социалистически яхь лелаеш болча цар къахьегама хьинар лаьгI ца долийташ чакхдаккха лаьрхIад бIарчча шу а.

Х. МАГОМАДОВ,
Нохч - ГIалгIай книготорга директор.

ХIАРА САХЬАТА КХОМБЕ КIИ-МАРСА ХАНА!

ШЕРРА ДАЬРЖАД БАЛХАШ

РЕПОРТАЖ

Шелковской района Новощедринская яхача станицал тхо тIехдаьлча, наькъа аьрда оагIорахьа мукх хьоkхаш комбайнаш йоахкар. Уж яр «Коминтерн» колхоза. Биширханов Мовсара кулгалдеча механизированни отряде 609 гектара тIа бола тIеххьара мукх хьоkхаш бар комбайнераш.

Мукх мел дика хьокх хьажа долх тхо Мовсарцеи халкъа тIахьожама комитета членаца, колхоза профкома председателаца Третьяк Василий Ивановичацеи цхьана. 12—15 сантиметр мара яц мукх хьекхача йиса юхкаш. Уж боарамга хьежжа я. Массехк метте кес кIалтIадаьккхар оаха, хьакханза мукх бусий хьожаш. ЦIена бора болх.

Кхай йисте латтача тхона гаьна йоацчача цIаьхха цхьа комбайн сецар. КIай байракхилг лостайир из лехкаш лелача механизаторо. Цунгахьа сиха яхар кхай йисте лаьтта «техпомощь».

— ЦIеи кIайи ши байракхилг я хIара комбайнерага. КIайяр лостайча ха деза комбайн ехалга, хIаьта цIе яр — ялатах комбайна бункер йизалга, — йоах Третьяка.

Иттех минут ялалехьа тоаяь яьккхар комбайн механикаша Режакин Сайкоси Посохин Александреи.

Кхо «техпомощь» я ипатовски методагIа вIашагIъеллача чуэцара комплексаца. Царех цаI Ерошкин Василий Агафоновича кулгалдеча цхьоалагIча мехотряде мукх хьокхаш я, хIаьта цаI — касарех улла мукх оардача.

Мовсара мехотряде хьувкъам чуэцача комбайнех цхьанне тIа ягIа михо ловзаеш ЦIе вымпел.

— Яхье хIанз хьалха вола Погорелов Анатолий ва из, — йоах отряда кулгалхочо. — Норма 38 йолаш, юкъера лаьрхIача 44—46 гектара тIара мукх хьокх цо сменагIа.

Шин сменагIа болх бу ялат чуэцача наха.

БархI даьлча кхача бера механизатораштa кхай тIа. Цу ханна хьакхаьчар Шелковской райпо автолавка а. Из лелаеча Эльмурзаев Хожас минеральни хий, гIаьленаш, механизатораштa эшаш йола кхы тайпа хIамаш ера.

— Деннеи буси пхезза кхоаб ялат чуэцача дакъа лоацаш бола нах, — йоах Василий Ивановича. — Йоакхо яьй цар балхацара моральни материальни безам совбаккхара а. Комбайнерашта, шоферашта, кхыча болхлошта юкъе яьржача яхьа итог хIара дийнахьа ю. Хьалхара моттиг яьккхачоа ЦIе вымпели ахчан совгIати лу. Цар сийна хьатта, колхоза правлене хьалхашка ЦIе байракх айю, балха толамех дувцаш «Молнеш» арахец. Цу йоакхонга хьежжа къа а хьег механизаторашеи шоферашеи. Колхоза 1250 гектара тIара мукх шин деннеи-ах деннеи хьекха баьккхар. Къаьстта дика къахьийгар лакхе цIи яьккхача Погореловал совгIа комбайнераша КосоговгIар.

Мукх арда болабаьча Ерошкина мехотряда кхашка вахар со. Укхаза духьалкхийттар колхоза керттера агроном Табацков Георгий Михайлович.

Касарех улла мукх оардаш бархI комбайн яр. ЦIе вымпел механизатора Приходько Геннаде агрегата тIа ягIар.

— Соахкарчул лакхагIа бий хьувкъам, хьаттача, Табацкова йоах:

— Шозза хIана бац аьнна, дукхагIа ба. ДIадахача шера хIара гектара тIара мукх 18 центнер мара ца хиннача, хIанз юкъера лаьрхIача 32—34 центнер чуэц оаха, хIаьта цхьайолча участкашкара 50 центнер совгIа а йоал. Социалистически декхарагIа хIара гектара тIара чуэца еза 30 центнер.

Мукх мел цIена оард хьож тхо. Табацковал совгIа соца ва колхоза халкъа тIахьожама комитета группа председатель Ерошкин Василий Агафонович а. Дакхха гIалат доацаш бу комбайнаша болх: дика яьй царна регулировка.

Ялат чуэцача комбайнерий бехктокхам айбергболаш цхьаькха дика хIама а юкъедоаладаьд укхаза: комбайнаш мул тIара мукх хьалъэцеи ардеи йолаялалехьа цу кхай тIа ший комбайн йоакхх колхоза халкъа тIахьожама комитета юкъсвоагIача механизаторо. ТIехьагIа цу кхай тIара цо миссел гектара тIара хьувкъам чубенача алапел совгIа 70 кепиг ахча лу. Иштта ахча лу цул дукхагIа аьрдача хIара центнерах а. Цунца цхьана, кIезигагIа чуенача хIара центнерах механизатора алапена тIера иззал ахча тIера а доаккх.

Кхай тIара ялат дахьаш йоагIача машинаца хьаття вера со. Сиха оз машинаш Калинская Елизаветас. Дозал дIаязду цои халкъа тIахьожама комитетера снача Ерошкина Надеждаси. ХIаранега шийжурнал да. Эзачул тIехьагIа автоподъемника тIа оттаю машина, цо сиха йоассаю. ЙоассаьчултIехьагIа цIаьхка оз машина. ТIаккха мукх чубоассабу сахьатах 20 тонн ялат цIендеши докъадеши йолча агрегата бункер чу.

— 25 тонн мукх айбе низ бола автоподъемник укх шера оттаяьй хьатта. ХIаьта цун новкъосталца дикка сихагIа болх бе. вIаштIехьдоал, — йоах хьатта заведующе Каюмов Николай Михайловича. — Хьалха машинаш кулгашца йоассаеш 8—10 минут ха йоайора виъ саго. ХIанз автоподъемникаца шин минутал дукхагIа ха йоаяц цхьан саго.

«Чуэцаргда вай ялат календарни 10 дийнахьа!» аьнна лозунг доалл колхозе. Дерригa балхаш цхьан комплексагIа а деш хIанз сайна къахьегама овсарле йолаш дIахо а дIаболхе, шоаш лаьрхIар кхоачашдергда коминтерновцаша.

Со цу боахаме хиннача хана кхоалагIа ди дар цар болх бу.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДИКА ДIАБОЛАБЕННАБ ЯЛАТ ЧУЭЦА

Йоачан лаьттачул тIехьагIа хьежача малхо цIаьхха гIадбигар «Шалинский» совхоза механизатораш. Делхача догIаша ялат хьакха болабалийтацар уж. ХIаьта чуэца дезар дукха дар — 1600 гектар.

—Хьийкхача михаша Iодужадаьд ялат, — йоах совхоза директора Абаев Бакас, — къаьстта чIоагIа бижаб мукх. Цудухьа хьалха хьекха Iо а буллаш, шин этапах чуэца безаргба дукхагIбар.

Техника кийча я. ХIара комбайнеро лаьрхIа къахьийгад ший машина балха тешаме тоаеш. Шийтта комбайн я хIанз ялат чуэцаш. ХIаране тIа болх беш ва дуккхача шерашка болх баь, опыт йола комбайнер. ХIара агрегата лаьрхIа, цунна хьожаяь автомашинаш я. Нагахьа санна комбайн е машина еха моттиг эттача, из тоаяра кийчбаь технически гIулакх ду нах ба.

Хьалххехьа вIашагIъеллай ялат чуэцара лаьрхIа механизированни отряд, керттерча агрономо нов. Панкова кулгал а дем.

— КIаи мукхи дика хиннад, — йоах директора, — укх шера хIара гектара тIара 35 центнер кIаи 23,5 центнер мукхи чуэца лерхI баха. ТIайийца декхар а кхоачашдулургда, хетаргахьа. Ялат чуийца даккха лерхI шин кирагIа. Календарни ха лаьрхIача.

КIи-марс дIаболабир совхозе цIи хезача комбайнераша Висаев Абдул-Хьамида, Федоров Юре, Асаев Мисарпашас, Абдулаев Саламус. Царех хIаравар хьинаре къахьегарца белгалваьнна ва. Масала, Абдулаев Саламу Ленинеи Къахьегама ЦIеча Байракхеи орденаш йолаш ва.

Дика болх беш чакхбьалар уж дIададахча юбилейни шера а. Масала, Федоров Юре чуэца деза ялат 150 гектар йолаш 331 гектар чуийцар, Асаева 303 гектар чуийцар.

Иштта дика болх бу укх шера а. Эшаш дола хьалаш кийчдаьд ялат чуэцаш боахкача нaха совхозе. Ха йоае ца езаш балхах мукъаболча хана цар дукхагIа салаIа йиш хургйолаш, болх беча палаткаш техай, дийнахьа кхозза даа дIайха даар хулийт. ХIаьта салоIача хана ловза шашкаш, шахматаш, домино я, деша керда газеташ, журналаш да.

Агитатораша комбайнераштеи шофераштеи дувц мехка, республике, доазол дехьа хула лоархIаме дола керда хIамаш, иштта бувц яхье хьалхалаттараш, царна карагIдаьннараш Арахец «Молнеш», социалистически яхь миштa лел гойташ дола улг язду. ХIара кхаь дийнахьа ю яхьа итогаш.

Социалистически яхь вIаштIехьъяккхара, из шерра йоаржаяра чIоагIа теркам тIабохийт совхоза кулгалхоша, партийни профсоюзни организацеша, яхьа дикагIа йола формаш лех.

КIаи мукхи чуэцача хьалхара моттигаш яьхача комбайнераштеи шофераштеи тел ахчан совгIаташ, карара кара тела ЦIе вымпелаш. Хьалхарча моттигах — вымпели 20 сом ахчеи, шоллагIча моттигах — вымпели 15 сом ахчеи. Деррига ялат чуэццалца хьалхарча моттиге латташ чакхбьанача комбайнераштеи шофераштеи лургда 100—150 сом ахчан совгIаташ, салаIа баха мах боацаш путевкаш.

Ю. ЮСУПОВ.

ХЬАЛХАРА ГЕКТАРАШ

«Терский» совхоза кхаш леладераш гурахьа дIадийна ялат хьакха болабеннаб. Деррига а чуэца дезар 4700 гектар ялат да. СихагIеи дикагIеи кIи-марса болх чакхбаккхар духьа хьаkхари ардари къаьста долаш чуэц из. Механизатораша шоашта хьалхашка оттадаь декхар да 12 дийнахьа кIи-марсах бовла. Хьалхарча диъ дийнахьа хьекха даьннад 384 гектар.

— Хьалхара 124 гектар аьрдай, цар тIара хьадаьнна ялат 3020 центнер, е хIара гектара тIара 24 центнер совгIа да, — йоах совхоза керттерча экономиста Герасименко Николай Михайловича, — планагIа даккха доагIар 18,4 центнер да. Иштта я хьалхара центнераш.

Экономиста цIераш йоах кIимарса тахан хьалха болча механизаторий, болхлой. Царех ба комбайнераш Кагерманов Махьмад, Исаев Адам, Гезиханов Сайдула, шофераш Мусаев, Куканов, кхыбараш.

ПланагIа дIадала дезар 3300 тонн ялат долча совхоза коллективо ший социалистически декхаращца лаьрхIад 3500 тонн кIаи мукхи пачхьалкхенга дохка.

Д. ХАКИМОВ.

* * *

«Советская Россия» яхача Наурски совхозе 230 гектар гурахьа дIадийна кIаи 270 гектар мукхи да чуэца дезаш. Хьакхари ардари къаьста долаш чуэц ялат.

Ялат хьекха касарах Iодуллаш ши комбайн я. Прокидин Викторей Корольков Дмитрей лелаеш. ХIаране дийнахьа хьокх 18—20 гектар мукх, планагIа 16 гектар йоагIача. КIимарс дIаболабаьб 26 июне. Хьекха баьннаб 117 гектар мукх.

Кхычарга хьежача дукха болх бац тха совхозо кIи-марсаца бе безар, хIаьта а цун шиййоккхалгеи йолча техникагеи диллача тоъал ба. Шоай торопех бизза пайда эцеи ханнахьа ялат чуийца бовлеи лерхI тха механизатораша.

А. СЫЧЕВА.
«Советская Россия» яхача совхоза экономист.

КОМБАЙНЕРАШ ДАГАБУВЛ

Дукха ха йисаяц кIи-марс дIаболабала. Ийтта эзар гектара тIа да укх шера МагIалбикерча совхозий кя бола ялаташ. Дика хьийкъа хьалъэттад уж. Сихеи ца дойташи уж чуэцилга да тахан районерча юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латта керттера декхар.

Из декхар дизза кхоачашдара, массе а оагIорахьара кийчо а яь кIи-марс чакхбаккхара наькъаш белгалдахара хетаяь яр укх деношка укхаза хиннa районерча комбайнерий совещани. Цига дакъа лоацаш хилар мехотрядий кулгалхой, юртбоахама специалисташ, общественни организацей викалаш.

Совещане доклад яьча С. М. Цечоева, къамаьлаш даьча М. Горьке цIерагIча совхоза комбайнера М. Аушева, «Ингушский» совхоза мехотряда начальника Х. Коригова, «Кавказ» совхоза комбайнера Ф. Козловске, «Малгобекский» совхоза комбайнера С. Салтукиева, КПСС МагIалбика горкома секретара И. Л. Гиряева, кхыбараша дийцар укх шера кIи-марс ипатовский методагIа чакхбаккхара боахамашка а районе а еча кийчонах, ялаташ чуэцача ханара деррига балхаш комплексагIа чакхдахара де дезарех.

ХIара совхозе вIашагIъехкай чуэцара-транспортни комплексаш, кIи-марс лерттIа дIабахьара тIахьожам лоаттабара штабаш.

Комбайнераштa, ялаташ чуэцача дакъа лоацача кхыболча болхлошта юкъе социалистически яхь лелаяра а яхье котбаьннараш моральнои материальнои белгалбахара а мероприятеш кийчъяьй хIара боахаме. «Ингушский» совхозе уж хургья дIадовзийтар гулбеннарашта цу совхоза йоккхагIйолча экономиста Л. Бархановас.

Къаьстта терко тIайохийташ дийцар совещане дIададахча шерашка нийслуш хинна кхоачамбоацараш укх шера ца хилийтара дош. Дуккха моттигаш хиннай боахамашка соахка ханнахьа ялаташ чуийца бахьан долаш уж бахьан-шин бетта бIаьхбелар кIи-марс «Алханчуртский», «Советский» совхозашка. Из бахьан долаш юххьанца хIара гектара тIара 20—26 центнер ялат чуэцаш хиннача кIи-марс чакхбоалаш гектара тIара 5 центнер мара ца йоалаш лохбелар цу боахамашка хьувкъам.

Укх шера 10—12 балха дийнахьа кя бола ялаташ чуэца лаьрхIа я хIара совхозо оттаяь балха планаш. 85 комбайн, 36 жатка хургья боахамашка ялаташ чуэцаш. 70—80 процент ялат хьакхари ардари къаьст-къаьста а долаш чуэца лерхI совхозашка. Цо а новкъостал дергда кIи-марс сихбаран а, чуэцача хана ялаташ ца дойтаран.

Иштта совещане белгалдаьккхар «Малгобекский», «Советский», «Алханчуртский», кхыйолча совхозашка кIи-марса кийчо яра гIулакх белггала тIехьадалийталга. Цу боахамий кулгалхоштеи специалисташтеи тIадожадир укх гаргарча деношка массе а оагIорахьара ялаташ чуэцара кийчо елга чакхдаккхар.

Районера механизатораш, берригa кхаш леладераш укх шера кIи-марс сихеи дикеи чакхбаккхара тIахьехаш кхайкарал тIайийцар совещане дакъа лаьцараша.

А. БАСИЕВ.

ЕРРИГСОЮЗНИ ХЬЕХАРХОЙ СЪЕЗДО ШИЙ БОЛХ ЧАКХБАЬККХАР

Вахар духдувлача марксизма - ленинизма идеяшцара кхетам эцаш хьалхиннача советски хьехархоша шоай беррига низ, кхетам, дегай йIовхал хетаю Коммунистически парте сийлахь - доккхача гIулакха гIехварча къовсама. Из бета гаiа ховделар 30 июне съездий Кремлевски Дворецe шийч болх чакхбаьккхача хьехархой Ерригсоюзни съезде. ЦIенхаштта, уйла тIайохийташ дийцар делегаташа халкъа дешара органашта, школашта тIалатта КПСС XXV съезда исторически решенеш, школа хьакъехьара КПСС ЦК а СССР Министрий Совета а сопамаш кхоачашдара тIехьара сийлахьа декхараш.

Советски школа дегIайоалаяра керттерча проблемаех къамаьл хилар делегатий цхьайтта секце заседанешка.

Съезда дош хадлаш йолча заседане бар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, РСФСР Министрий Совета Председатель М. С. Соломенцеви КПСС ЦК секретарь М. В. Зимянини.

Хьехархой Ерригсоюзни съездо тIайийцар хьехархой, халкъа дешара болхлой, берий дайноаной, общественность школа хьакъехьара партеи правительстваи решенеш толаме кхоачашъяра, идейно тешаме, дешарах дика кхеташ, къахьегам безаш. Сийлахь - доккхача Ленина гIулакха мутIахьа бола къона коммунизм хьалъераш хьалкхебара беррига низ а хьинар а тIадахийта тIахьехаш дола кхайкарал.

Делегаташа чIоагIа дог айдаларца, дIаьхдаь тIоараш тохаш тIайийцар КПСС Центральни Комитетага, СССР Лаккхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага, новкъостага Л. И. Брежневга дохьийта моаршала письмо.

(ТАСС).

«Союз-30» яхача космически кема командир, СССР летчик-космонавт, Советски Союза шозза Турпал, полковник Петр Ильич Климук.

А. ПУШКАРЕВЕИ В. ЧЕРЕДИНЦЕВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

«Союз-30» яхача космически кема космонавт-тохкамхо, Польски Халкъа Республика гражданин, Польски Войска майор Мирослав Гермашевский.

А. ПУШКАРЕВЕИ В. ЧЕРЕДИНЦЕВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ЭКИПАЖ— «САЛЮТ-6» — «СОЮЗ-29» — «СОЮЗ-30» ЯХАЧА СОВЕТСКИ ОРБИТАЛЬНИ КОМПЛЕКСА ТIА

ТАСС ХОАМ

1978 шера 28 июне московски ха 20 сахьати 08 минути яьлча лехкаш Советски Союза шозза Турпал, СССР летчик-космонавт Климук Петри космонавт-тохкамхо, Польски Халкъа Республика гражданин Гермашевский Мирослави вола дунен халкъашта юкъера экипаж йола «Союз-30» яха космически кема вIашагIхоттаденнад «Салют-6» — «Союз-29» яхача орбитальни комплексаца.

ЦIаьхха а лаьттан юхерча орбита тIа хьаяьй «Салют-6» яха орбитальни станции «Союз» яха шиъ космически кемеи чудоагIа лехкаш йола Iилма-тохкама комплекс. Комплекса борта тIа болх беш я дунен халкъашта юкъера экипаж — новкъостий Коваленок, Иванченков, Климук, Гермашевский.

«Союз-30» яха кема дIахеттад станце агрегатни отсекерча дIахоттара узлах. Герметичностагеи дIахоттара узелагеи хьежачул тIехьагIа космонавташ Климуки, Гермашевскийи «Союз-6» яхача станце дIачубаьлар.

ВIаши гаргаболхаши, вIашагIхотталуши, дIачубоалаши космически кемаи орбитальни станцеи экипажаша нийсеи барта болаши болх бир.

«Салют-6» — «Союз-29» — «Союз-30» яхача орбитальни Iилма-тохкама комплекса тIа ворхI дийнахьа лелаш дунен халкъашта юкъерча экипажа космонавташа кхоачашъе езаргья тохкамийи экспериментийи программа. Царех цхьаяраш Советски Союзеи Польски Халкъа Республикаи Iилмахоша цхьана оттаяь я. Къаьстта аьлча лерхIаш да:

— невесомоста хьалашка полупроводникови материалаш хьаяра процессаш Iомаяра технически эксперименташ е;

— космически полета фактораша сага еча влияне мах бара медико-биологически тохкамаш де;

— халкъа боахама тайп-тайпарча доакъой хьашташтa лаьрхIа Лаьттаи океанеи тIехьанахьенга хьажари сурт даккхари;

— къаьст-къаьстача бортовой системашеи бIарчча орбитальни комплексои болх барца ювзаенна технически эксперименташ е.

Новкъостий Коваленока, Иванченкова, Климука, Гермашевске могашал дика я. «Салют-6» — «Союз-29» — «Союз-30» яхача космически комплекса бортовой системаша лерттIа болх бу. Дунен халкъашта юкъера экипаж полета программа кхоачашъе йолаенна.

КЕРДА ХОАМАШ

Грозненски ацетонови заводан болхлоша валови продукци арахецара ялх бетта план ханал дукха хьалха, 17 июне, кхочашъяьй. Продукци маьхала яккхара ах шера план 23 июне кхоачашъяьй ацетонови завода болхлоша. Планал совгIа маьхала яьккхай ах миллион гаргга сом мах бола товарни продукци.

Къаьстта дика къа а хьегаш ах шера план кхы а хьалха кхочашъяьй Медный Яков Михайлович керте латтача растворителаш кийчъеча цеха болхлошен Петренко Анатолий Александровича кулгалдеча «Б-12» яха витаминаш арахецача цеха коллективои. Планал совгIа арахийцача продукцех дукхагIьар цар арахийца я.

* * *

Республикерча гIишлонхошта эша гIишлон материалаш мамогта дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш хилийтара шерра социалистически ях йоаржаяьй Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управленена чуйоагIача Грозненски аьшкбетона конструкцей завода болхлоша. Яхьо тIа-тIа кердача къахьегама толамашка кхувл уж. Товарни продукци арахецара пятилетка кхоалагIча шера хьалхарча ах шера план 26 июне кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа арахийцай 210 эзар совгIа сом мах бола аьшкбетона изделеш, бетон, маркхал, кхыйола продукци. Ханал кхо ди хьалха кхоачашъяьй цар продукци маьхала яккхара ялх бетта задани а. Цу кхаь дийнахьа планал совгIа маьхала яьккхай 150 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

Уж толамаш доахача халданза социалистически яхье хьалха а латташ хьинаре къахьегаш хиларна белгалъяьнна я Ибрагимов Мувсан Устархаков Мувсан керте латтача шоллагIчен кхоалагIчен аьшкбетона цехий коллективаши Супрунова Нина Ивановнас кулгалдеча шоллагIча маркхала-бетона цеха болхлойи. Укх шера цхьа бутт дIабахийтабац цар пачхьалкхен плани тIайийца социалистически декхараши дикка тIехкхоачаш ца деш.

* * *

ИттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тIайийца шу дузача денга кхоачашъяра доккхий декхараш тIа а ийца, «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагIа шерра ях йоаржаяьй Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкай, цехий коллективаша. Цу яхье хьалхалаттачарех цаI я Гасапов Заид Юсуповича кулгалдеча № 43-4 йолча установка коллектив. 28 июне денз тIабоагIача июль бетта кхоалагIча декада чотагIа мехкдаьтта продукци арахецаш я из.

Завода цехашта юкъе яржача яхье укх шера халданза хьалхара моттиг дIа на хецаш хьайоагIа Румянцев Петр Ивановича кулгалдеча кхоалагIча цеха коллектив. 8 июне денз июль бетта календарагIа къахьийгача цо ах шера планагIа лаьрхIачул совгIа арахийцай бIаьш эзараш сомий маьха мехкдаьтта продукци. Ше тIайийца декхараш тIехкхоачашдеш я Колесников Анатолий Алексеевич керте латтача цхьоалагIча цеха коллектив а. Товарни продукци арахецара ялх бетта план 26 июне кхоачашъяьй цо. Цунна чу мел йоагIача установкаша а ханал хьалха кхоачашйир ах шера план. Царех цаI я 25 июне ах шера план кхоачашъяь йола Синельников Владимир Сергеевич керте латтача № 21-1 йолча цеха коллектив.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ХIАРА ДЕННА—ТЕРКАМ

СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода коллективо дукхача хана денз къовсам лоаттабу арахецаш йола продукци дикагIа хилийтара тIехьа. ХIана аьлча — из производства эффективность лакхъяра лоархIамегIа дола хьал да.

ИйслагIча пятилетке завода лакхерча категорех йолча ялх продуктана пачхьалкхен дикала Знак хьожайир. 1975 шера заводо ерригa арахецача продукцех 78,3 процент дикала Знак йолаш арахийцар.

Укх иттлагIча эффективностен дикален пятилетке завода коллектив кхы а хьинар айденна къахьегаш я КПСС XXV съезда решенеш кхоачашъяра тIехьа. Коллективо доккхий хувцамаш де лаьрхIад заводо арахецача ерригача продукцех дикала Знак йола продукци 80 процентага кхоачае. Заводе денале лозунг а хинна дIаэттан «ХIара балха денна — дикала Знак» яха девиз.

Цу девизагIа лелаю ях арахеца продукци дика хилийтара тIехьа санна, болхлой къахьегам дика хилийтара тIехьа йоаржаяь а я. Цу социалистически яхьо торо хулийт хIара денна ерригача звеньяй а коллектива а балха дикалга хьажа, ший ханнахьа кхоачамбоацараш дIадахара оарцагIвала, цу яхьо завода болхлой къахьегамен творчески хьинар айдаьд.

Тха завода службай, цехий, участкай, биргадай, сменай болх хIара денна дIадахача ден-бус е дIаяхача смена балха гIулакхашта тохкам барца дIаболалу.

ХIара звено къахьегама дикал ювцача хана, цу юкъе йоалаю арахецача продукце дикал, брак йоацаш баь болх, кхерамзлен техника бокъонаши технологически режими телхаяр, оборудоване хьал миштад хар, производственни план кхоачашъяр, болх беш боахкарий къахьегама дисциплина.

Цу балха итогаш ю диспетчерски сахьаташ чакхдахарца. Цу сахьаташка дувц ден-бус баьча балха дикадараши, кхоачамбоацараши, болх тоабара де дезараши.

Сменаи, участкай, бригадай кулгалхоша хIара денна «пятиминутке» шин-шин коллектива балха анализ ю, хIара болхлочо цунна юкъедихьа дакъа къоастаду. ХIаьта журнала тIа дIаязду болхлои цIерашца цхьана цар оалха тIа дувлиита гIалаташ, хинна кхоачамбоацараш. Коллективо яьча решенегIа балха оценка а оттаю, из кулгалхочо кулг а яздь журнала тIа IотIа а оттаю. Цу беррига балха хьахиннар цеховои хьокхамий улга тIа хьалъоал.

Завода коа дIачувоаллача даь латташ лаьрхIа стенд да дIадахача ден-бус ерригача цехашен заводен баьча балха итогаш дIатIа а язъеш.

Бензола алкилировани еча цеха партийни собране «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа социалистически ях йоаржаяра «дош дуннаш коммунисташа-аппаратчикаша новкъосташа: В. В. Береставойс, Г. А. Масленникова, В. А. Тимошенкос белгалдаьккхар цехе еш йола нарушенеши уж бахьан бехктокхаме увзари кIезиглуш латтилгеи кхы тIа а кIезиглургхилари. ХIана аьлча хIара денна еча итогаша болхлой теркам тIаоз шоай къахьегамах хьахинначоа доаха толамаш тIа-тIа тоадара.

Сакхат доацаш продукци кийчъяра йола Саратовски система ларде а лувцаш заводе дика вIаштIехьдаьккхад продукце дикала доал делга. Цун лоархIамегIа бола хьокхам цкъа дIаелча юха ца яйташ йола продукци дукхагIа хилар да.

Производственни лаборатора къовсам лоаттабу кийча продукци дика хилийтара тIехьа санна бедал дикагIа хилийтара тIехьа а.

Цахаддаш чакхдоах укхаза «дикала денош». Цига дувц технологически режим телхаяр, бедалца, материалашца, энергосредствашца завод Iалашъяра хьакъехьа, арахеца продукци эсалагIа хилара бахьанаш, уж кхоачамбоацараш дIадахара хоадамболлаш йола мероприятеш къестаю. Иштта белгалбоах шу деношка продукци дикагIа хилийтара тIехьа лелаеча яхье котбаьнна болхлой, бригадаш.

Продукци эсалагIа хиннен режим телхаяьи моттигаш лаьрххIа долча журнала тIа дIаязъю, цар бахьанаши уж кхоачамбоацараш ца хилийтара даьраши дIатIаязду цу журнала тIа.

Цеха кулгалхоша хIара денна журналашка а хьежаш уж кхоачамбоацараш хьахулинта бахьанаш дIадахара де дезараш чакхдоах.

«Дикала ди» цехашка шин бетта цкъазза чакхдоаккх. ХIанз предприяте оттаяь стандарт я из ди хIара цехе, установке, лабораторешка, отделашка, производстве хIара беттен службашкеи ерригача заводен хIара кварталеи чакхдаха.

Город Львоверча хьалха латтача предприятей опытагIа стандартизаце ларда тIа продукце дикалаи къахьегаман доал дара комплексни система балха юкъейоалаеш я тха заводе. Цу системо белгалдоах продукце дикала тIахьожам лелабара методаш, кийчача продукце, материалий, бедала дикалгара хьадехараштa регламент оттаелга, аттестаци яр вIаштIехьдоаккх, иштта кхы дIахо дараш а ду.

Продукцеи къахьегамен дикал лакхъяра тIехьа хIара денна хоадамболлаш болх баро «Дикала Знак» йола продукци арахецар 78,5 процентага кхоачадаьд. ХIанз заводо «Дикала Знак» йолаш 8 продукт арахец, юхейиса продукци цхьоалагIча категорегIа я.

Заводе хIанз продукце дикалах лаьца цхьаккха рекламаци яц. Заводя коллектив халданза къовсам лоаттабеш я тIехьа тIайоагIача хана арахеца продукци кхы а дикагIа хилийтара тIехьа.

Г. ЕРМАКОВА,
СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода технически отдела начальника заместитель.

ШЕФИЙ НОВКЪОСТАЛ

Денгара денга чIоагIлуш доагIа Старопромысловски района транспорта управленеи «Грознефть» объединенен коллективай республикерча юртбоахама кхаш леладерашцареи хьайбаш леладерашцареи къахьегама доттагIал.

Шерра-шера цу предприятей водителаша, механизатораша, ремонтникаша чIоагIа гIо ду совхозийи колхозийи коллективашта хьувкъам чуэцача, доакъар Iалашдеча, культураш дIае оахам кийдеча. Кхыдола балхаш деча. Масала, хIара шера юрташка ялат чуэцача дакъа лоацаш хул механизатораш коммунист Земляной Николай, Подопригоpо Алексей.

Ремонтникаша иштта шоай дакъа юкъехьу техника тоаеча. а.

Иштта «Калаусский» совхозе хIанз а силос IотоIаеш я цигара цхьа бульдозер, ялат чуэцача новкъостал де кийча латт пхи тонн чуйода 20 автомашина

Укх шера моша доакъар Iалашдеча транспортни управленера 60—80 саг шозза хиннав Грозненски района 1-ча Мая цIерагIча колхоза даьгIенашка йол хьокхаш. Косилкашца хьакха вIаштIехьа доацача, мангалца хьеккхай цар буц. 30 тонн йол я цар хIанзлехьа, колхоза вIашкатехар.

Из доакъар Iалашдеча овсаре болх бир коммунистически къахьегама ударникаша Лопухов Владимира, Загуйраев Салмана, Мелехин Юре, Алимуханов Зайнде, механизатораша Ковалев Степана, Ильин Дмитре, Хашидов Александра, кхычар.

А. ТИЩЕНКО.

Пятилетка кхоалагIча шера плани тIайийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически ях йоаржаяьй А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода установкай коллективаша. Цу яхье хьалха а латташ тIайийца декхараш тIехкхоачашдеш я «АВТ» яхача установка коллектив. Укхаза ший новкъосташта хьокхам телаш къахьег оператора Шумских Надежда Анисимовнас. Ший бехкагIа технологически режим толхаяь цо балха тIа хьовзам хилийта цхьа моттиг нийслац.

СУРТА ТIА: оператор Н. Шумских.

И. ПЛИЕВА сурт.

Кхоана—форден хини флота болхлой Ди

СибарегIен хин пароходствай доккхий заказаш графикал хьалха а бувлаш кхоачашду Московски судостроительнии судоремонтнии завода болхлоша. Предприяте арахецаш дола «Заря» яха теплоходаш дIа-юха лостаде атта долаш, сиха лелаш да. Корпус дукха хи чу Iочуяха ца хилар бахьан долаши хи чу болх беш йола двигателаш латташ хилар бахьан долаши хин берда йистте дикка дIагаргадолхаш да, хIаьта царех шерра пайда эца йиш я сибарегIарча газ йоаккхарий, мехкдаьтта чакхдоахарий, хьу кийчъерий.

Дукха ха йоаццаш МалхбоаленСибарегIен хин пароходствана хьалххара хьа а даь дIадахийтад «Москва» яха теплоход. Из Iалаьмате хоза кема Селенга яхача хи тIа гIолла леларгдолаш да. Из цига дIадахийтад 15 машиннаькъа платформашта тIа а оттадаь.

Къаьстта чIоагIа яьржай предприяте кемаш дукхагIа арахецарах йола ях новкъост Л. И. Брежнев СибарегIени Гаьнарча Малхбоалени районашка хинначул тIехьагIа. Леонид Ильича баь хьехами рекомендацеши диза даргдоаца хIама а лаьрхIа тIайийцар кемаш дераша, хIана аьлча завода дикка дукхагIа йола продукци цу районашта лаьрхIа йоландаь. Хин флоте болх берашта ловр кхоачаш а деш специалисташа эргадаьккха тоадаьд «Заря» яха кема, из сибарегIен хьалашка дикагIа лелалургдолаш.

«Заря» а «Москва» а арахец пачхьалкхен дикала Знак а йолаш. ХIаьта из сийлен пхисабарг тIалатташ укх шера предприяте коллективо арахецаргья ший продукцех аханел совгIа яр.

СУРТА ТIА: хьалхалаттача сборщиккий бригада — СибарегIенна лаьрхIа «Москва» яха эггара хьалхара теплоход хьадеча дакъа лаьцар. Аьрдехьара аьттехьа: Г. И. Филатов, В. Н. Ерин, М. Н. Клюхин, бригадир А. М. Самохин.

В. БУДАНА сурт.

Сахалински область. Невельск — чкъаьрий лувцарий город. Укхаза латт «Сахалинрыбпром» яхача объединене тралови флот. ХIара шера дегIайоагIаш а тоалуш а латт Невельск—къаьнара цIенош даьгIача моттигашка хIанзарча керда нах чубахача цIеной корпусаш хьалйоагIаш латт.

В. ТОКАРСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ ПАЙДА ЭЦА

Октябрьски Революце орден лелаеча «Красный молот» завода коллектив ший балха тIа дика толамаш доахаш хьайоагIа укх пятилетке. Къаьстта дика къахьег завода болхлоша кхарарча шера. ДIабахача пхе бетта коллективо планал совгIа 168 эзар сома продукцена реализаци яьй, хIаьта пятилетка йолаелча денз — 1025 эзар сома маьха. Товарни продукци арахецара план дIабахача пхе бетта 412 эзар сом тIехкхоачашъяьй. Иштта кIезигьенцай тIехьаюсаш хинна цехаш, участкаш, бригадаш. Завода болхлойн специалистийн къахьегамах, беттен квартальнии производственни планаш кхоачашъяра тIехьа цар цахаддаш лоаттабеча къовсамах, иштта кхыдолча а дикача гIулакхех хьахиннад уж толамаш.

ЦхьабакъдаI дIабахача пхе бетта завода коллективо даьха производственни хьокхамаш кхы а лакхагIа хургдар, цхьаццайолча цехашкеи отделашкеи кхоачамбоацараш хиннадецаре.

Цхьаццайолча цехийи отделийи кулгалхоша КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенеша дIа-ма-деххара болх вIаштIехьа ца баккхар да цунах дахар. Цул совгIа цар цхьадолча хьокхамех план кхоачаш ца еш а йитар. Царех я укх шера 5 бетта валови продукци 195 эзар сома кхоачаш ца еш йита №№ 2-3, 13 йолча цехий коллективаш. Иштта цу коллективаша кхоачаш ца еш йитар договорегIа оборудовании дIаккхахьийтара план а.

Цхьайолча цехий болх кIезиг - дукха тоабеннабале а, еррига завод хьайийцача хьалхарча декадагIа арахийца продукци бетта планагIа йоагIачул 13—15 процент лакхъялац, из дувзаденна да №№ 2-3, 5-17, 13, 16 йолча товарни цехаша, ерригa арахецача товарни продукцех 68 процент арахеца езача хьалхарча декадах бетта планагIа 0,5-нега ра яьнна 6,3 процентага кхаччалца мара продукци арахецарца.

Цхьадолча даькъе заданеш кхоачаш ца яр аьшк ца тоъарца дувзаденна а хул, бакъда производствои къахьегами лерттIа вIаштIехьа ца баккхари царна е йоагIача бесса планировани ца яри да цу хьакъехьа кхоачамбоацараш хьахулийтараш-м.

Производство а къахьегам а вIаштIехьбоаккхача кхоачамбоацараш хиларах хьахул экономически хьокхамех план кхоачаш ца еш йисар а. Иштта да продукцега дIадодар, ерригача заводе гIолла лаьрхIача. планагIа лаьрхIачул кIезигдар пхе бетта 39 эзар сомага кхаьчадале, цхьаццайолча цехаша продукцега дIадодар 101,6 эзар сома дездаьд. Цудухьа пайда бара задани кхоачаш ца еш йисай.

Пятилетка кхоалагIча шера пачхьалкхен плани социалистически декхараши кхоачашдара завода управлене кийчъяь хIара цеха коллективага заданеш дIаккхайкаяьй цеха чухьарча производства торонех бизза пайда эца безарах. Цу заданешта юкъе да: цехашка, участкашка, болх беча моттигашка производствои къахьегами вIаштIехьбаккхар тоадар, заводе социалистически ях йоаржаяр дикагIа вIаштIехьдаккхар, плана итогови хьокхамаш кхоачашдар Iалашдергдолаш социалистически декхараш тIайдар программана юкъедоаладар, иштта кхыдараш.

Производства торонаш оарцагIъяхара заданешца чIоагIдаь да балха ха йоаяр цIаьхха кIезигдар, оборудованех пайда эцар тоадар, оатхалашта групповой обработка яр шердарца производства технически боарам лакхбар, иштта кхы дIаходараш а. Аьшк зехьа доадар кIезигдар духьа завода коллектива балха юкъедоаладаьд оатхалашта аттестаци аьшк кходарах материальни поощрени яр.

Производства еррига а торонаш оарцагIъяхара заданеш кхоачашъяро тайп-тайпара зехьа довш дараш кIезигдара чотагIа торо лургья йоагIачул совгIа 850 эзар сома маьха продукци арахеца, 586 тонн аьшки, 1600 эзар кубически метр гази, 374 эзар киловатт-сахьат электроэнергии кхое, иштта кхы цхьаццадола пайдаш а дергда предприятена цу гIулакхо.

Цехашка йолаш йола производства торонаш хьагучаяхар а царех бизза пайда эцар а цу цехий мастерий хьинарах тийша да. Уж шоай участкашка производства организаторашн къахьегамхой хьехамчаши хила безаш ба. Мастераш декхарийла ба къахьегамхой болх дикагIа хьабе дог доагIаргдола хьалаш производстве кийчде, къахьегамхошта къахьегамен производственни дисциплина телхаерашца къоасам лоаттабергбола кхетам бала.

К. ГОЦКИН,
«Красный молот» завода керттера экономист.

Исторе сийлен оагIонаш

ВIАШИ ДЕЧА ГIОНЦА ДЕГIАИХАД ВАЙ

Социализм хьалъяра лоаттабеча къовсама исторена юкъе кIезига сийлен оагIонаш йихьаяц Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша а.

Ховш да, вай ханарча общества вахаре мел лоархIаме да мехкдаьттеи гази. Цар эффективности экономически пайдане хилари дика гуш да.

Мехкдаьтта индустри Iалаьмате йоккхийча темпашца дегIаихар, къаьстта из хьахулаш лаьттача хана, дукхача даькъе къаьнагIча мехкдаьтта доахача районаша Нохч-ГIалгIайченой Азербайджанеи вежараша санна дакъа лацар бахьан долаш дар.

1929 шера мехкдаьтта доалла моттигаш корайир Верхнечуссовски городкай районе. СССР ВСНХ президиумо Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахошта тIадиллар сийлен декхар — Урала районе геологически балхаш делга. Цу районе тохкама белхаш вIаштIехьдахара управлюшелла хьожавир цига кердача промыслай района керттерча инженера заместитель Пелевин.

Мехка керда мехкдаьтта базаш хьаеча хана йолаш яр производственно - технически шефство санна йола къамаша цхьан гIулакхаш леладара эффективни форма. 1929 шера 18 мая СССР горноболхлой профсоюза Центральни Совето тIахьийхар Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта доахараш Урала, Коме, Сахалина къонача мехкдаьтта доахарашта шефство оттаяра. 20 мая горноболхлои Союза ЦК председатела Шварца телеграмма ийтар «Грознефта» кулгалхошка. Цу тIа йоахар: «Сихха уральски мехкдаьтта дегIадоаладар — социализм хьалъяра лоархIамегIара аргIанара декхар. ВСНХ-на дийца я дийца, горноболхлой Союза ЦК президиумо дехар ду шуга кердача района шефство оттаяр, цуна сихха хьехам беш нах бохийташ, оборудовании материалаши луш гIо а деш». Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша дег тIяра жоп делар цу тIахьехама, шефство я оттаеш. 1929 шера 26 мая «Правда» яхача газето яздора — «Шефаша Урала йохьийт хиланза яргйоаца оборудовании 49 саг квалифицированни болхлойи... хIаьта цар декхар тIайийцад оборудовани ханнахьа ший кхача езача дIакховчий хьежа».

Цу ханна яхийтар Нохч-ГIалгIай мехкдаьттахоша йоккха йоаца буровикий группаш Коми АССР-я Сахалинеи районашка. Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой геттара дика лоархIабир цу декхарах.

1929 шера августе йоккха йоацача экспедицена юкъе а воляш мехкдаьтта даккха Ухта яхача хий йистекхаьчар опыт йола бурувдетта мастер И. И. Косолапкин.

Халача хьалашка болх бир мехкдаьтта лехараша, амма задани кхоачашйир — делар Мехка «Iаьржа дошув». Мехкдаьтта лехарий хьалхара отряд еcсача моттиге улл хIанзара город Ухта.

И. И. Косолапкин Грозне бIаь дийнахьа тIемаш лаьттача хана цIечагвардейций отряда командир хилар, цул тIехьагIа продовольственни отряда кулгалдеш хилар, Старогрозненски мехкдаьтта промыслаш юхаметтаоттаеча дакъа лаьцар. Ухте волча хана ударно къахьегарагIа Иван Ильича Ленинeи «Сийлен Знаки» орденаш елар.

Коми АССР къахьегамхоша доккхал ду цIи хезача мехкдаьттахочох, грозненски пролетарцато вайта хинначох, из вицвалийтац. Цун цIерагIа я города улица. хIаьта дукха ха йоаццаш, сийдола мехкдаьттахо ваь бIаь шу дизарца дувзаденна Коми АССР Ухта яхача города Мира цIерагIча улица тIарча цхьан цIен тIа торжественни хьалашка хьадийллар укх тайпара йовзув тIадола мемориальни улг: «1935 шера денз 1950 шерага кхаччалца укх цIагIа ваьхав Грознера бурувдетта мастер, Ухта гIорваьнна вола мехкдаьттахо Иван Ильич Косолапкин».

Хьалхарча пятилетка шерашка грозненски мехкдаьттахоша мехка кердача мехкдаьтта районашта шефство лоаттаелга шерра лелар. 1930 шера Нохчийчура 700 сагага кхоачаш нах бахар Къилбаседен Сахалина промыслашка.

1933 шера еза-йоккхача промышленноста наркомо Г. К. Орджоникидзе «Дерригa а — Поккха МагIалбик хьаяра» — аьнна лозунг делча, массанел а хьалха цу тIахьехама жоп делар октябрцаша. Шоай дезалашца укхазара МагIалбике бахар бурувдетта мастераш Александр Рябов, Иван Негоднев, Ф. Л. Колесников, И. Н. Иванов, кхыбараш. ТIехьагIа шоай низ ца кхобеш къахьегарагIа царех дукханешта Советски Союза орденаши майдилгаши елар, хIаьта А. Рябовах города сийлен гражданин вир. Ф. Л. Колесникова Социалистически Къахьегама Турпал яха цIи елар.

ТIом хьалехьарча пятилеткай шерашка хьахинна СССР деррогача халкъий мехкдаьттахой доттагIал кхы а чIоагIделар Сийлахь - боаккхача Даймехка тIема шерашка. 1942 шу чакхдоаллаш оборона Грозненски городской комитета приказагIа. 900 мехкдаьттахо шоай дезалаш а тIехьа дIабахар Грознера. ДIаяхийтар оборудовании материалаши тIайола 4200 гаргга вагон.

Эвакуаци яьча Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой кадраша, «Грознефтера» йихьаьча оборудованех пайда а эцаш, хьинаре балхаш дора мехка кердача мехкдаьтта доаккхача районашка Башкире, Бугорусланe, кхычахьа. Тайп-тайпарча къамех болча мехкдаьттахоша цхьан строе а латташ къахьийгар Даьхе лораяра декхар кхоачашдара, вежараша санна гIо дора фронта.

ТIеххьарча юкъагIа лоархIаме дакъа лаьцад Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша Татаре мехкдаьтта карадерзадеча. КПСС Татарски обкома хьалхарча секретара Ф. А. Табеева «Социалистически интернационализма новкъа» яхача ший статья тIа яздаьд: «Татаре баьхкар эзараш бола квалифицированни болхлойи инженерно-технически болхлойи Башкирера, Азербайджанера, Нохч-ГIалгIайчера, Дагестанера»..

«Тхона ший хана камаьрша хьаслар шоай опыт Бакурчеи Грозерчеи мехкдаьттахоша... ДикагIбола мастераш бар Татаре баьхкараш. Царгара хьаIомалора къона татарски мехкдаьттахой, цар опыта тIара, тIеххьара карагIдаьннараш тIара дIахо болхар».

Дуккха шераш да К. А. Валеев Татарски АССР «Альметьевнефть» мехкдаьтта промыслашка хьинаре къахьегаш вола. Из венав цига Грознера. Производстве тIехдаьнна дика болх барал совгIа цо кхебаьб дуккха мехкдаьтта гIулакх дика довзаш бола мастераш. Ший низ ца кхобеш къахьегарагIа Социалистически Къахьегама Турпал яха сийлен цIи еннай цунна.

1960 шера Тюменски лаьтта хьалхара фонтан техача хана, Нохч-ГIалгIайчен дуккха мехкдаьттахой бахар керда мехкдаьтта доалла моттиг караерзае. Хьинаре къахьегаш ба Тюменьски областа мехкдаьтта промышленносте С. Бондарев, И. Котелкин, Н. Кучаренко, А. Попов, дуккха кхыбараш. ИIаьха я из эстафета.

Вай мехкарча халкъий доттагIлен лоархIаме масал да Грузе низ бола мехкдаьтта база хьаяр. Геолого - лахара балхаш деча, мехкдаьтта доалла моттигаш караерзаеча, мехкдаьтта промышленность гIишлон материалашеи оборудованецеи Iалашъеча дакъа лаьцад Карабулакски бурув тохара балхий управлене геологически отделенеи «Грознефть» объединене Октябрьски АТК-и бурувдеттараша 1975 шера 14 июне гуржий столицана юххе Самгори-Патардзеума майда тIа, № 15 — Сомгори яхача скважинана бурув тоха доладича цунна кертте лаьттараш Карбулакски УБР баьхка В. К. Терлицкийи В. Ковалеви бар. Шерагара шерага совдоалар Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша Грузена ду гIо. Нагахьа санна 1975 шера цига болх беш йиъ буровойн цаI капитальни гIишлошъюи бригадаш хинняле, 1977 шера 11 бурувдетта бригадеи капитальни гIишлошъю бригадеи, цул совгIа дукхха транспортни болхлой, монтажникаш бар цу вежарий республике болх беш.

Беркате къахьег Грузе бурувдеттараша М. Трусова, В. Катасова, В. Свиридова, Р. Валиева, В. Белолипецке, Д. Горбикова, А. Кривко, М. Хадзиева, В. Кельнина, К. Сайфудинова, И. Кузнецова, В. Релькова, А. Будняева, кхычар. «Нефтяник» яхача журнала корреспондента еннача интервью тIа «Грузнефть» объединене генеральни директора Р. Н. Тевадзе йоахар: «Коллектива хало тIаотташ денош нийсденнача хана тхона оарцагIъера республика партийни организаци. Доккха новкъостал дир тхона СССР мехкдаьтта промышленноста Министерства. Приказ дар теха Грузе геологически балхаш доаржадарахи уж вIаштIехьдоахача а чакхдоахача а лоархIаме гIо дарахи. Эггара хьалха тхона новкъостала баьхкарашца бар Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьтта доахараш. Автономни республика вежараша санна бахкийтар союзни республикана гIонна опыт йола Карабулакера бурувдеттараш меттел, хIаьта иштта техника а оборудовани а. Цар йIаьхий опыт, бурув тохара лакха сухал тхона дика школа яр».

Шин аргIагIа республика экономика хьахиннай масса йолча оагIорахьара (материально, финансашца, кадрашца) шоашта пайда бара цхьанна а хIамангa догдоахаш доацаш дерригача советски халкъо гIо а деш. Духхьал 1924 шера денз 1932 шерага кхаччалца цунга кхаьчад союзни бюджетеи РСФСР бюджетеи чотах 28 миллион сом. 5 миллиард сом совгIа да 1918 шера денз 1976 шерага кхаччалца республика халкъа боахаме яь капитальни вложенеш. 1950—1976 шерашка цун територе тIа хьалъяь промышленни предприятеши цхьаццайола йоккхий производстваши 181-нега кхоачаш тIакхийттай.

Пхийтта шу совгIа ха хьалха йолайир Назране хьалъе Ахриев ГIапура цIерагIара машинашъю завод. Беррига мохк бера наьсархошта оарцагIа. Завод хьалъе болабеннараш Грознера болхлойи инженераши бар. Наьсархошта тайп-тайпара йола говзалаш Iомайора шоай яр санна йолча Москверча, Ростоверча, Ярославлерча, кхыча городашкарча предприятешка. Оборудовани ухар завода Литвера, Латвера, Украинера, Белоруссера, Даьхен ерригача краяшкареи республикашкареи. Низалаш карадерзаде гIо дир Даугавпилсерча, Киеверча, Одессерча, Орджоникидзерча, кхыча городашкарча специалисташа. Царех дуккхабараш заводе болх бе саца а сеца хьинаре къахьегаш ба.

Ленински парте кулгалдеча халкъий цхьоагIон цар вIаши новкъостал дари санна долча хIамай низо цIаккха бIарга ца дайнача тайпара сихъю республикайи областийи социально-экономически прогресс. Советски Iаьдала ворхIагIча итт шере чуеннай уж ерригаш а лакха дегIаена экономикеи культуреи а йолаш. Цар дегIаахара боарам вIаши нийсбе вIаштIехьдаьннад хьалха пачхьахьа Россе тIехьайиса йистош хинна республикаши областаши къаьстта чехка дегIайоалаяр бахьан долаш.

«Сийлахь-боккха Октябри аламлен прогресси» яхача докладa тIа, из белгал а доаккхаш, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева аьннад: «Советски Союза халкъий нийсхо, вошал, йохаргйоаца цхьоагIо — из деррига бакъдар хинна дIаэттад. Хьахиннай наьха керда исторически общность—советски халкъ. ДегIаухаш латта къамаш вIаши гаргадахара процесс вай обществa вахара ерригача сфераштa чуеннай».

КПСС XXV съездо белгалбаьча новкъа дIахьалхашкахьа ме ух чIоагIагIа кхоталу СССР халкъаш къахьегамхошта уж лакха сакхетами кIоарга патриотически уйлаши йола, дог тийша интернационалисташ хургболча тайпара кхетам телача партена гонахьа.

ЧIоагIлуш латта халкъий доттагIал — дIакъаста йиш йоацаш дола социалистически вахара хьисапа дакъа, вай социалистически Даьхен материальни а духовни а низ - духбувла хьаст.

Г. ЕРЕЩЕНКО,
Нохч-ГIалгIай исторе, социологе, филологе Iилматохкама институтa Iилмай сотрудник.

Тхога язду

КЪАХЬЕГАМХОЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

«Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а Вознесенски куста мах беча предприятей коллективаша хьинаре къовсам лоаттабу товарооборота план ханал хьалха кхоачашъяран планал совгIа товараш дохкаран тIехьа. ХIаьта цу декхарех дика лоархIаеш хьа а йоагIа уж коллективаш.

«ТIехьабусараш боацаш бе болх» яха ростовчаний болам хьал а лаьца къахьегар бахьан долаш тха куста ерригача коллективаша ханал хьалха, 18 июне кхоачашъяьй хьалхарча ах шера товарооборота план.

Пайда эцанза йола торонаш гуча а яьха, куста коллективо июнь бутт чакхбалалехьа Малгобека мехкдаьттахошка планал совгIа дехкар 55 эзар сома маьха товараш. Иштта толам баккха тха низ кхаьчар торгови куста болхлоша бахача паьха хьашташ дикагIа кхоачашде гIерташ хьинаре къахьегарах.

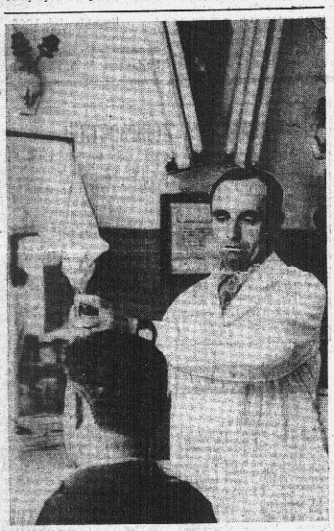
Ховш ма-дий, шоашта тIалатта бехктоккхам дикагIа кхетабу кулгалхой болча торгови предприятей коллективай балха гIулакхаш тIехдолга. Хьаэцаргья вай, масала, кхачан товараш дохка № 28 йола (заведующи Ф. Булгучева), боахама товараш дохка № 17 йола (заведующи Ю. Мамилов) тикаш. Цу тикай болхлоша нийдархой ха кхою, царна культурно гIулакх ду, бахача наха дукхагIа хоатташ дола товараш лоаттаде хьож. Цудухьа къахьегамхой раьза ба царна, хIаьта шоай планаш тIехкхоачаш а ю. Ф. Булгучевас кулгалдеча коллективо 17 июне кхоачашъяьй товарооборота хьалхарча ах шера план, хIаьта Ю. Мамилов керте латтача коллективо кхы а хьалхагIа — 2 июне.

Ди тIехьагIа болх тоабеш къахьегаш я № 14 йолча (заведующи М. Моринко), № 12 йолча (заведующи С. Мамилов), № 18 йолча (заведующи Е. Цороева) тикай коллективаши Т. Махницкая чулатта № 4 йола лареки. Ах шера декхарех дика лоархIабеннаб уж.

ХIара тика болх дикагIа хилийтара лаьрхIа кIира цкъа гулуш беседаш ю оаха мах берашца. ХIара пхе дийнахьа баьча балха итогаш ю цига, дIахо болх тоабара де дезарех дувц. Цу гIулакхо новкъостал ду кхоачамбоацараш гучадаха, уж сихагIа дIададахара де эшараш белгалде, йолаш йолча торонех бизза пайда эца. Халданза тIахьожам лоаттабарах тха йиш хул къахьегамхошта эша товараш тикашка хилийта, цунга хьежжа цар хьашташ диззагIа кхоачашде, товарооборота план толаме кхоачашъе.

ХIанз тха куста торгови предприятей коллективай керттера декхар да балха темпаш кхы лаьгI ца йолийташ, города къахьегамхошта эшаш дола товараш лоатталеш, хьинаре къахьегаш иттлагIча пятилетка кховлагIа шу чакхдаккхар.

М. ИЛЬЯСОВ,
«Малгобекнефть» НГДУ ОРС-а Вознесенски торгови куста директор, «Сердало» газета штате воаца корреспондент.

Цхьайттлагиа шу да Сунженски райбыткомбината парикмахерске Аушев Жабраил болх беш вола. Ше каранйца гIулакх дукха дезаш хиларца цун вIаштIехьлоал балха нормаш даим тIехкхоачашъе.

Из волча дукха нах латт. Царца Iимерза ва Жабраил. ХIаьта цига болх беча юкъа мел къона парикмахераш Iомабаьб цо, шийн говзала къайленаш камаьрша царна дIайовзийташ. Болх дика баь Iац Жабраил. Цо хьинаре дакъа лоац райбыткомбината коллектива общественни вахаре. Цудухьа дика лоархIаш ва мастер Аушев Жабраил.

СУРТА ТIА: парикмахер Аушев Жабраил болх беча хана.

С. ХАКИЕВА сурт.

КОРПСУНТОЙ ХИЛАНЗАР

Къахьега, деша, салаIа, къаваларцеи болх ца булуш висарцеи дувзаденна саг материально Iалашвара йоккхий бокъонаш лу СССР кердача Конституце советски наха. ДегIаенача социалистически общества Конституце бокъо лу шийн дега езаенна говзал харжа, тайп-тайпарча къамех болча наха юкъе доттагIал чIоагIде, иштта кх. дI. Тхона, кагийча къамех болча кагирхошта чIоагIа новкъа хул дIаяхача ширача замах юхедисача воча гIулакхаштеи оамалаштеи тхо тIатовжаде гIерташ боккхагIчар леладу хIамаш. Цу хIамаша заманца цхьана гIа баха витад.

Сона йизар эхь-эздел дола йоI Эскендирова Арузат. Тхо вIаши дезаделар, цхьана даха а лаьрхIар оаха. Вай советски законаша дIа ма-деххара саг йовлае велар со. Цхьабакъда, сона а са нускала а хетар чакхдалийта лаьрхIа бацар са дай-наней йоIа дай. Царна ловра шариIатеи Iадатеи законаш телха ца деш. дIаяхача ширача замах санна сога саг йоалайта. Корпсунтой яра дагабувла баьлар тха гаргала нах. ХIаьта тхо цу гIулакха чIоагIа духьала даьлар.

Дукха ха йоацаш, Сары-Су яхача тха юрта гражданий сход хилар. Цига дакъа лаьцараша вий кхайкайир дIаяхача ширача замах юхедиса нийрча гIулакхаш леладераштa. Гражданий схода баь соцам кхоачаш а беш, Сарысуйски юрта Совета председателя Шураев Мурат-Али Казгиреевича, «Красный пахарь» колхоза шоллагIча производственни участка партбюро секретара Оразмамбетов Iумара, дIаяхача ширача замах юхедисача нийрчача гIулакхашца къовсам лоаттабаран социалистически законаш лорададаран йолча комиссе члена Даутов Антип Шаполаевича, юртарча кхыча активисташа лаьрхIар тха даьшца-ноаношца цу тувлорах уж мукъабоахаш царца къамаьлаш де. ДIаяхача ширача замах юхедиса нийрча гIулакхаш вай хозача заманца тарлург ца хиларах уж дIа а кхетабеш даьча къамаьлех доккха беркат даьлар. Корпсунтой хиланзар. Советски законаша ма-яххара саг йоалаелга вIаштIехьа а даьккха даха хайшар тхо.

Сай ханнара бола кагий нахи мехкарийи тIахьех аз шоай бокъонаш цар йизза лораяра, ширача замах юхедисача нийрчача гIулакхашцеи оамалашцеи къовсам лоаттабара, къаьна гIулакхаш доахкараштa тIехьа а боацаш, шоай иразерча, паргIатарча вахарца, вай Сийлахь-йоккхача социалистически Даьхен низ дIахо чIоагIбеш, цу гIулакха шоай хьинар, хьаькъал дIалуш бахара.

А. КАЗБУЛГАНОВ,
Шелковской района «Красный пахарь» колхоза жа лаладеча ферма учетчик.

ДЕГО КЪОАБАЛДАЬР

КПСС XXV съездо белгалдаьккхар къахьегамхой марксистско-ленински мировоззрени, лакха идейно - политически гIулакхаши коммунистически морала нормаши хьахилйтар дIахо йодача хана а хургда парте идеологически балха юкъметтера декхар аьнна.

ДIакъаста йиш йоацаш дола цу балха дакъа да берригача советски наха цар материалистически мировоззрени кIоарга коммунистически идейности дегIаахарца бувзабенна бола Iилма-атеистически кхетам балар.

Укх заметкаш тIа аз дувцаргда пропагандиста Кулявцева Лидия Петровнай балхах. Специальностах лор я из. 30 шу гаргга ха я цо наха дарбаш ду, тайп-тайпарча лазарех уж паргIата боака. Цхьабакъда Лидия Петровна лор хинна Iац. Из — пропагандист, лектор, общественник. Дог цIена, нахана дика уйла йолаш саг я. Шийн ханарча сага нагахьа мара ца хулаш дола доккха хьинар, балхацара безам, йоккха эрудици я цун.

Коммунизма материально-технически база хьаеча вай дIахьалхашкахьа ме ух а, халкъа вахара кьал тоа ме лу а наьха сакхетам хьабарен коммунизм хьалъечоя эша гIулакхаш доахкаш хургволаш хIара советски сага кхетам баларен декхара лоархIам лакхлуш хилар кхета а деш, 20 шу совгIча хана парте идеяши Iилма - естественни знанеши йоаржаеш я из. Из декхар кхоачашдеча йоккха моттиг дIалоац къахьегамхошта атеистически кхетам баларо — идеологически балха лоархIамеча участко.

— Фу бахьан долаш да Iа, Лидия Петровна, керттерча даькъе атеистически пропаганда еш хилар (политически темаех а ю цо выступленеш), аьнна хьаттача, цо жоп делар: дукха нах ба хIанз а дынах доала зулам ца кхетадар. Из цIенхашттара идеологически моастагIа хилар ца гуш хилар бахьан долаш дынах теша болалуш а, хIаьта царех цхьацхьабараш дына организацештеи секташтеи юкъе а болх.

Вай ханарча дына морало харцахьа дувц сагах лаьца, из шийн чулоацамга диллача къинош доахкаш, телха ва яхаш. Цо лерхI саг ше хьакхеллача денз къиношта, телхача хIамашта тIакхуваш ва аьнна, дунен тIа ше йоаккхача хана тоалуш хувцалац, дикагIа хилац из, тIехь-тIехьа дукхагIа бIехлу, талх аьнна. Сага талхар юкъагIдоаккхаргдац Iоажало мара, йоах дына морало.

Шоай саг лерхIаш ба «Знание» яхача Ерригсоюзни общества член йолча Лидия Петровнах Кирова цIерагIча колхоза, ПМК-155, рудни йоацача гIишлои материалий завода, химически реагентий завода, кхыбола къахьегамхой. Пропагандистски болх беча 20 шу гарггарча хана цо йийшай бIаьш лекцеш. Цар тематика тайп-тайпара я: «Iилмеи дын», «Маца хьахиннаб дын», «В. И. Ленина киназахи дынахи», «Ислами вай замеи», «Кхалсаги дын», «Медицинеи суевери», «Дына «вошал» а доалаш интернациональни доттагIал», кхыяраш.

Болхлоша, колхозхоша, дешархоша дилла а чIоагIIа теркам тIабахийте ладувгI Л. П. Кулявцевай выступленешка. Лекци чакхъяьнначул тIехьагIа хаттараш а къамаьлаш а деш, цхьабараш эгIазбахе, вожаш цецбаьле хул, дIахо ле дезарех дувпаш а ниислу... Дына дош, вешта аьлча дынах юхедисарех дола дош, масанега а кхоачаш да.

ДIауйла йича, 60 шу ма-дий вай Советски Iаьдала хьалашка даха. Йолий-теш дына предрассудкаш ишта якара низ болаш? ЛадувгIараштa эттара чIоагIагIа дагалоаллар: мишта толам боаккхаргба дынацарча къовсаме? Тайп-тайпара да цу хьакъехьара наха хетараш, дувцараш, кхувла предложенеш. Цхьабакъда уж дилла а хилац нийса. ХIанз а болаш ба цIенхашттара проблема атта къоастае гIертараш. Цар яхар лоаца да: дIакъовла, соцаде, бокъо ма ле. Къонача ладувгIараша духхьал дIаоал: дIакхетабе гIертар из мера яц, дерригa дынаш дIадахарах закон арадаккха деза.

Л. П. Кулявцевас сих а ца луш, хьакъале дувц, кхетабу цу гIулакха административни низ бича хIама хург ца хиларах, из вай общества демократически кIийленашца тарлург ца хиларах, хIана аьлча СССР Конституце 52 статья тIа дIакхайкадаьд ды хьаштдале лелабе а, хьаштдеце ца лелабе а бокъо хилар. Дына суевереш закон ара а даьккха дIаяха йиш йолаш яц, уж кхетама болх а беш эшае еза. Лидия Петровнас массаза дагадохийт ладувгIараштa В. И. Ленина яьхар: «Дына предрассудкашца къовсам лоаттабе беза кхетамца; доккха зулам ду цу къовсама юкъе дынах тешача наха вас ергйола хIамаш кхухьачар. Къовсам лоаттабе беза пропаганда а еш, сердалонга а боахаш». Цхьацца бола новкъостий цецбувлаш ба: вIалла эшаш а бий из къовсам, из ца лелабича дикагIа хургдецарий, вай мехкара дынах тешараш Даьхенна тешаме бола дика нах ма бий?

А, оал Лидия Петровнас, тхо атеисташ дынах тешача наха духьалдаьнна лелаш дац. Цар уйлаш нийса йоацаш, Iилмана духьала тIехьайиса хиларагIа, уж тувлабенна хиларагIа царех моастагIий лархIа йиш яц. Уж дына карабахар цар бехка хинна хIама дац, цар доакъазал я. ХIаьта наступлени дына духьал ю, из марксистски мировоззренеца а коммунистически морала нормашца а моастагIал дола идеологи, Iилмана духьалара, реакционни хьехам, иразе кхоане бахьан толамца къовсам лоаттабара новкъарло еш йола предрассудок хиларах тарра. Коммунизм бахьан, бокъонца дола дунен тIара ираз бахьан мел ца болийташ идейни къовсам лоаттабе беза дынца.

Атеистически пропаганда — из сага хьаькъал духьа, цун бIубенна коммунизма кхоанега гIа баха йиш хилийтара лоаттабу сийлен къовсам. Шийн коллегашца цхьана из къовсам тIагIертта, хьаькъале, низ а ха а ца кхоеш лоаттабу Лидия Петровнас. Тахан ерригa адамле коммунистически идеяшка кхоачаш айяла езаш я.

Дуккха дукхагIбола дынах тешараш бера хана денз ишта хьабоагIаш ба. Цунца дувзаденна геттара ира латт хIанз деша дагIача бераштеи цар даьшта - ноаноштеи Iилма-атеистически кхетам балара дош. Цудухьа Л. П. Кулявцевас каст-каста выступленеш ю Карабулакерча школай дешархошта а, цар даьшта-ноаношта а хьалхашка. Цун оттаяь я цу выступленей система. Ераш я цун цхьайолча лекцей темаш: «Iилмани дынеи мировоззрене вIашдухьаленаш», «Дын астрономии», «Медицинеи дын», «Тамашенача дарбаех», кхыяраш.

Лидия Петровнас дешархошта хьалхашка еча выступленей лоархIам боккха ба, хIаьта царга чIоагIIа теркам тIабахийте ла а дувгI.

Къаьстта белгалдаккха дезаш да шийн лора болх дукха боллашехьа (Сунженски районни больница шоллагIча терапевтически отделене заведующи я из хIанз), новкъоста Кулявцевас даим медицински темаех лекцеш ешаш хилар. ХIаьта хIара цун выступлени атеистически лостам болаш а хул. Хьаэцаргда вай, масала, мархаш. Шийн коллегаца лораца Б. Х. Хашагульговца цхьана бусалба ды лелабеча наха хьалхашка выступленеш еш, цар къаьстта теркам тIабохийт марха кхабаро сага унахцIенонна деча зулама. Дийнахьа сарралца хIама а ца дуаш болх беш воаллача сага организма лазар духьал отта из хилац, сага дегIах доакха хронически лазараш хьов. ХIара шера ух цу бетта ишта лазараш дола нах больницешка Iобувша.

«Сунжанефть» НГДУ медсанчаста берригача лораша лоаттабу къовсам цу дына гIулакхашца меттел, из марха санна бусалба дына культа доакъош долча, кхыча дына обрядашта духьал а. Уж да мовлат, зикар, кхыдараш. Мовлато а лу унахцIенонна зулам. Мовлата деношка хIама боарамал тIех ю цхьабараша. кадаш, оаркхилгаш, урсаш, мIараш, кхыдараш дукхача нахага гIолла чакхдувл, хIаьта из хIама кхераме да, хIана аьлча мовлат даьча гуллу нах берригаш а бац унахцIена. Цудухьа инфекционни лазараш доаржаду цу гIулакхаша.

Л. П. Кулявцева дика кийчлу семинарски группа хIара занятена. Берригача ладувгIарий теркам тIаозаш, дукханеша дакъа лоацаш дика чакхъюв уж. ЛадувгIараштa моллагIйолча Iилма информаце уйла е гIо даь ца Iеш, цун семинарски занятеша новкъостал ду духовнни нравственнии ганзашка кхача а: вахара маIан, сенна вах саг, социальнии нравственнии идеалаш, кхыдараш.

Лидия Петровнай лекцеех цхьаькха специфически хIама а доал: цар чулоацама критически оагIув ба. вешта аьлча Iилманца тарлургйоацача дына мировоззренена духьалъерзаяь я уж.

Ше лекционни пропаганда еш а, семинарски группа занятешка а Л. П. Кулявцевас лерраргIа чакхйоах партийноста принцип. Цо гIо ду атеистически общественнии уйлаш хьахилара а яржара а.

М. ФРОЛОВ,
РСФСР школа заслуженни хьехархо, Карабулакерча № 1 йолча юкъерча школа директор.

Доазол дехьара

КАЛЕЙДОСКОП

КОЛИЗЕЕРА ЦИСКАШ

Итальянски цIи хезача хIамай списка тIа хьалхарча моттигех цаI дIалоацаш я Колизей. Шерра-шера бIаьш туристий группаш хул цIи хезача цирка лоамешка хьежаш. Гидаша аларах хов царна из 190 метр гаргга йIаьхен 156 метр шерен эллипс йолга. Уж хул служебни гIирсий пений лабиринташка — Колизея арена субструкцешка. Хьалха укхаза гладиаторех летош дола оакхарий лаьттад. ХIанз укх сахьате из деррига а тишденнад, дехад, цига тIаьхьнача баьшашта юкъе Iехаш дуккха циска да. Гуш да къаьнача цирка чухийрцача гIишлошка хIанз фусам лаьцараш бIаьш дола даьй боаца римски цискаш хилар. Шоай фу а доладаь даим цига даха лаьрхIа да уж. Даара проблема къоастаяь я цар — уж кхоаб къахетаме дегаш долча туристаша. ЦIаккха а дицлургдоацаш дагалаттаргда царна: римски Колизей, хIаьта цу чу цискаш.

«МУЗЫКАЛЬНИ» НИКЪ

«Эрлан этаншейн» яхача французски компане толамца техкай керда автонаькъа тIехе. Доккхий доаца тIой юкъе а ахийта дола пластика лента кIувс санна доаржаду. Пластика-никъ Iобилле боал асфальт йиллача тIоа наькъал дукха сихагIа, хIаьта кIезигагIа болхлой низ а эш. Керда материал яйга я, цун хий тIа ца эцарей амортизационни свойстваш лакха я.

«КIувса наькъах» бIарча автомагистралеш ехкара пайда эца лаьрхIа дац, цунах ергья цар цхьаццайола къаьстта кхераме участкаш: голаш етта моттигаш, ира мухаленаш, кхыйола автонаькъа тIехе геттара дика хила езаш йола моттигаш. Хьожаш да кердачох авиаце пайда эца торо хургйий а — гIетта-Iохувша полосаш хьаяра.

НАЬКЪА ЯЬННА КХАЛ ЧА

Аляскерча американски Iилмахоша цун миграце наькъаш довзара кIайча кхал чана тIа йоаккха йоаца радиопередатчик оттаяй. Гучадаьннад чаво 2000 километр никъ баь хилар. Берингово пролива тIа гIолла азиатски континента тIа в яьнна, хIанз Къилбаселен СибарегIене гIолла лелаш я из.

Теша хала да аькхо, цу тIа а кастта дезала нана хила езаш а хилча, цу тайпара гаьна никъ баьб, аьлча. Советски Iилмахоша аьннад наькъахо хьа а леха цунах йоаллача передатчика батареяш юзарья шоаш, чакхъяланза ма-йий эксперимент.

ХЬОАРЧАЯЬ ЯЬЧА ГIАЬЛЕНГА ЮХА ТIЕХЬАШКАХЬЕИ?

«Бенсон энд Хеджес» яхача английски табачни корпораце йохка йолаяьй йоккха йоаца пластмассах яь аппарат. Цун гIонца гIаьле увзарий тарлургда атта «цигарка» йиза... фильтр а йолаш яр. Из гIулакх доладаьд фирма «Юкъарча рынко» тIаийца налогови система мехка юкъейоалайнча шоашта хургйола эшал кIезигьяра. ХIанз йолаш йолча порядкагIа налог тох дIадахийтача тхьамкий дукхалга — кIезигалга хьежжа доацаш, изделей мах а лаьрхIе. Хьорчаьнча гIаьленга мах кIезигагIа ма-бодий.

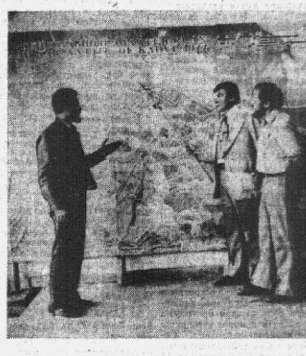
(АПН).

Кабула таханеи кхоанеи

Афганистан. Афганистана столица — Кабул дуккха тайпара сибаташ долаш город я дукха этажаш йолча цIеношта уллув дагIа къеча наьха топпарах даь цIенолгаш; хIанзарча ханара отелаштеи тикаштеи юхе — къаьнара ши этаж йола цIенош, дуккха лавкаш, ремесленни мастерскеш.

СУРТА ТIА: Кабула цхьан улица тIа.

Апрельски революци хинначул тIехьагIа Iаьдал бе делла йола Афганистана революционни правительство мехка шерра социально-экономически хувцамаш де йолаеннай.

Кердача Iаьдала лоархIамегIа дарех цхьа декхар — дукхача наха чуIе цIенош хьалде доладар. Кабули кхыйола афгански городаши тоаяр да. «Кабулпроект» яхача Кабульски проектно-гIишлои институте афгански столица эргаькха тоаяра йола генеральни план кийчъяь яьнай.

Планага хьежача, из къаьнара хIанз 30 эзар гектар гаргга моттиг дIалоацаш, 74000 эзар саг вахаш йола город хьатIадоагIача ткъаьх шера шозза гаргга дегIайоагIаргья.

Кабула центре хьалъергья административни зданей хоза комплекс, города йистошка хьалъе лаьрхIад дуккха керда промышленни предприятеш, хIаьта хIанз ши этаж йола цIеноши топпара цIалгаши дагIача моттигашка хьалъергья дика тоадаьча цIеной хIанзара кварталаш, дуккха культурно-бытовой объекташ, дIайогIаргья паркаши бешамаши. Гаргарча хана болх бе йолалургъя эгтара хьалхара троллейбусни лини.

Кабул кердаьккха тоаярен дегIайоалаярен план оттаеча афгански специалистащца цхьана болх беш я советски архитекторий группа. Цунна керте латт москвич И. А. Покровский-Калинина цIерагIча проспектерча цIенойи сооруженейи проекта авторех цаI, съездий Кремлевски Двореца проект оттаеча дакъа лаьцар.

СУРТА ТIА (аьрдехьара аттехьа): архитектораш москвичаш Р. Помозанов, И. Покровский, Ю. Розинский «Кабулпроект» яхача институте афгански столица тоаяра генеральни плана карта юхе.

ХIанз халкъа Дворец аьнна цIи тилла йолча хьалха президентски дворец хиннача дIатIакхоаччача Кабула центральни майдаех цхьанне тIа латт яьга 2 бронетранспортери танки. Цар экипажаш двореца чухьийлхача хана 27 апреле йоаьй. Укхаза Iурра деяз боал къовлабаллалца дуккха нах — Кабульски предприятей болхлой, гаьнарча лоаман юрташкара ахархой, дешархой, гIулакхера нах гуллу. Царех дукханеша зизаш дехк топий пхорчаша йохаьча танка тIа, цунца а боабаьраш бнц ца балийта гIерташ, керда революционни Iаьдал шоаш хьаллоацаш хилар дIахейта гIерташ.

Кабула муниципалитета соцам баьб гарггарча хана столица цхьан центральни районе мраморни лакхача постамента тIа из танк дIаоттае аьнна. Постамента тIа дIаязъяь хургья байнача бIухой цIераш. Из хургда Афганистане апрельски революце турпалашта оттадаь эгтара хьалхара памятник.

Ю. КОРНИЛОВА сурташ, ТАСС фотохроника.

Кортамукъалеи демократии бахьан къовсам лоаттабеш

Халкъ диктатурана духьала да

ЧIоагIIа топа бух тохарах хьаеллаелар ниI, цIагIа чулийлхар салтий. «Дерригаш а пенгахьа дIадерза, кулгаш керта тIехьашка дохка» — команда елар эпсара, кхерам тIатувсаш пистолет а эгаеш. Шоашта кIал мел йиса хIама йохае болабелар салтий, зов яхаш таташ дора дохадьча корий кизгаша, когашта кIал яхар каьхатий гурматаш.

Дукха ха йоацаш из хилар Доминикански республика столице — Санто-Доминго мехка массане а юкъара хоржамаш долча хана центральни хоржамий комисси чу хиннача цIеношка. Цига дакъа лаьцар тайп-тайпара политически лостамаш долча 15 партеи группировкаи. Харжа везаш вар республика президент, вице-президент, парламента — Къаман конгресса керда состав, хIаьта иштта Iаьдала моттигера органаш.

Керттера къовсам эттар мехка доал деча Реформистски партеи (РП) оппозиционни Доминикански революционни партеи (ДРП) юкъе. Царех хьалхарчо кхоачашду латифундистийи коммерсантийи, хIаьта иштта юкъерчеи кагийчеи буржуазе цхьан даькъа хьашташ, хIаьта шоллагIчо — ахархой, цхьадолча даькъа, интеллигенце, студентий, кагийча буржуазе хьашташ. Реформистски парте президента кандидаталла оттавир хIанз президент вола Х. Балагер, диазза ше харжийтав цо, ДРП-ара оттавир А. Гусман.

Политически гIулакхашка хьежачар бакъдечох Балагер тийша вар шийна духьал латтачул ше котваргхиларах. Из тешам цунна чубоссабора мехка чуьлхкача кхыча мехкий, керттерча даькъе американски монополешеи из керттера командующи волча герзашцарча низашеи.

ХIаьта кхажамаш лархIа болабелча А. Гусмана тIехьа кхадж тессараш дукхагIа болга хайча Санто-Домингорча центральни хоржама комисси чуйолча цIеношка чухьийлхар салтий, хIаьта комиссе болх гIожа соца а бир. Цу цхьан ханна приказ деннадар хоржамаш мишта лел дувцаш йола радиои телевиденеи передачаш соцае, аьнна. Закон чIоагIIа телхадеш дола уж гIулакхаш столице хинна ца Iеш мехка кхыча городашка а хилар.

Санто-Доминго бIуно дIалаьцача города тара йийрзар. Улицашка гучаяьлар эскареи полицеи нарядаш, танкаш. Цар хоржамий участкашта го бир. Харжархойи салтийи вIаши кхохкабелар. Массехк саг ви а вийра човнаш а йир.

Карибски бассейна массехк радиостанцеша деча хоамех Санто-Доминго тIема переворот хила тарлора. Из дIайолае лерхIар Балагера гаргагIа вола доттагIа инарал Рафаэл Н. Сейхас ва яхаш цIи йоахар.

Реакци, из хьаллоацаш йола империалистически монополеш хоржамашта фальсификаци е гIортаро берригача мехкара нах эгIазбигар. Городашкареи юрташкареи нах террор йоллаше а хьагулбала болабелар митингашка, собранешка, низ белга дIадаккхар хьа а дехаш. Восстани е яхаш тIахьехамаш а дора.

Хоржамаш дIадахьара эскар юкъегIортарах бола берригa бехктоккхам панамски телевиденена интервью луш А. Гусмана тIабиллар Х. Балагера. Реакце бIехa гIулакхашта хаьдда духьала баьлар коммунисташ. Шоаш яьча заявлене тIа цар белгалдир аьттехьарча низашта цхьаккха а хIамах хьаж эгIац Iаьдала керте шоаш дIаоттаваьр вита гIерташ. Бакъда цар гIулакхаша мехкара кризис кIоаргъю. Хоржамашка оппозице баьккхача толамо хьахьокх деррига социальни, экономически, политически зулам шийх доалла хIанзара режим гоама йолаш дукха а дукхагIа бола нах хилар. Компарте тIахьехар Балагер Iаьдала керте латтара ше духьал хилар тIа-тIа майрагIа хьагойтача халкъага ладувгIара.

Событеш сихха дегIаухар. Халкъа низ болча боламо кхерадаь Iаьдал юхадаьлар. Эскараш казармашка юхадигар, кхажамаш юха лархIа болабелар.

Дукха ха ялалехьа центральни хоржамий комиссе хоам бир А. Гусман хоржамашка котваларах. Царех хьахиннараша хьахьекхар доминикански къахьегамхой политически сакхетама айбенна боарам, социально-экономически хувцамаш де гIерташ уж болга.

«Кларидад» яхача пуэрториканcки еженедельника интервью луш ДРП генеральни секретара Хосе Франсиско Пеньяс аьлар, Сильвестре Антонио Гусман керте оттаргвола правительство массехк партей викалех латташ хургья. «Из хургья къаман цхьоагIон правительство», — аьлар цо.

ДРП кулгалхочо белгалдир кердача режимо мехкарча вахара демократизаци яра никъ хьабелларгба аьнна. Цун балха программа тIа керттера уйла тIайохийтаргья юрта боахам, промышленность эргаяккхара, хIаьта иштта кхыча мехкий монополешцарча контракташка юхахьажара.

В. ГЛОБА, (ТАСС).

СЪЕЗДА ДЕЛЕГАТ

Цхьа СофаIатарцига хьоашалгIа веначa воккхача саго зийра гулдена ловзаш доаххача берашта юкъе геттара чIоагIа цу берашта хьехар деш лела СофаIат. Дукха цунга хьежаш а, ладувгIаш а ваьгIа цхьа ха-юкъ яьлча СофаIата наьнага аьлар воккхача саго:

— Даьра хьанаьхк, — аьннa СофаIата наьна цIи а яьккха — хьа йиIигах хьехархо хург мa я. ЧIоагIа сакъердалуш вагIар со цу берашта бIарахьежаш, хьа йиIига, — из зIамига хиларга хьежача, — цхьа дош совгIа доацаш хьаькъалца деча къамаьло цецвоахаш, цун оамалаша безам тIаувзаш.

Цу хана денз уж дешаш чIоагIа дег чу дийшар СофаIата.

— Модз экха, воккха саг, хьа бага, — аьле, хийла уж дешаш дагадехе, цар гIадйиге, боккъонца уж кхоачашхинна даьлча санна каст-каста елар доалар наьна юхь тIа а. Цунна а чIоагIа ловра шийй йиIигах хьехархо хилар.

Деша хайча, дешарех дикагIа мел кхет, из уйла кхы а хьамсарагIа хинна дег чу чIоагIлора СофаIата.

Из уйла кхы а чIоагIйир СофаIата цун эггара хьалха хиннача хьехархочо Терпигорова Елена Михайловнас. Мел дукха ха дIаяхарах хIанз а тIехь йиц ца луш боккхача, бIайхача безамца дагаух СофаIата из шийй хьамсара хьехархо.

— Сага вахаре цIаккха йовргйоаца лер ют школе дIадихьача шераша, — яхаш дувц СофаIата. — Аз школа йистеяьккха дукха ха яле я, цIаккха йицлургьяц сона Елена Михайловна, цо тхоай дег чу дIадийна ги. Цо тхоца лелаяь дега йIовхал, тхоах боккъонца йола Даьхен тIехье кхее гIерташ хьийга къа...

ХьатIаэттар школера тIеххьара гургал тоха ха. Яьккха яьлар итт класс. ГIоздаьнна делаш да дог: кхоачашде йиш я хIанз дагалаттар. ГIадъяхай нана. Сов раьза йолаш го боахно йоIа, цхьаккха хIама дайтац цунга, вузе деша отта дIадуча экзаменашка СофаIат дикагIа кийчлургйолаш цIагIара дерригa гIулакх ше де гIерт. Бакъда, цхьаццa бегаш бий нана ле а йий хал-халагIа дола гIулакх СофаIата ше ду, диталац бера хана денз ше леладаь гIулакх.

СофаIата дагалаттар кхоачашде вIаштIехьа ца доалийташ вахаро цхьан юкъа шийй хувцамаш дир. ТIаккха комсомола райкоме балха эттар из. Цхьабакъда, цун безам школерча балхаца бар. Цудухьа дукха ха ялалехьа юххьанцарча классашкарча берашта хьеха яхар из. Иштта дIабоЛабир СофаIата хьехархочун сийдола никъ. Нанна а хилар цох боккха кхаъ. Кхоачашхилар цунна дагалаттар а.

Цул тIехьагIа Казахски пачхьалкхен университета филологически факультета эрсий меттен литературан отделени чакх а яьккха, шийна дагалаьттар кхоачаш а даь дипломировании хьехархо хилар Хашагульгова Ювсапа СофаIатах.

Дукха шераш дIаихад цу хана денз. Цо болх баьб Караганде № 43 йолча образцови школе иттлагIча классе литература хьехаш. Цига СофаIата школа яьккха арахийцача 4 выпуска юкъе дукха ба вахаре шоай моттиг кораяь, халкъа боахама рузкъа дебадеча хьинаре къахьегаш хьабоагIараш. Обществана пайда луш, парте, халкъа гIулакхашта тешаме къонгаш болаш, коммунистически идеалашта мутIахьа болаш, тIехь-тIайоагIана къоначa тIехьенна даьша бита бола сийдола, коммунизмага бода никъ шоашкара доагIача даькъе хьаллаьца, хьинаре къахьегаш дIаболхаш. Царна юкъе ба цу хана школа медалаш йолаш йистеяьккха, цул тIехьагIа Ленинградерча тайп-тайпарча институташка деша этта уж вузаш тIехдика чакх а яьха, халкъа боахаме къахьегаш боахка Скуридин, Эков, Гриценко, кхы дукххабараш. Царех я Ленинградера Герцена цIерагIа йола пединститут чакх а яьккха, хIанз цига болх беш йола Стаценко Лида.

ТIехьагIа Наьсар - Кертерча юкъерча школа завуч йолаш ворхI шера болх бир СофаIата. Укхаза а тIехдика дешаш а дошо а, дото а медалаш йоахаш школа йистеяьккхар дукхача дешархоша. Царна юкъе дошо медаль яьккхар Гайсанова Лизас, дото медалаш яьхар Торшхоева Радимхана, Амхадовас, Мальсаговас.

ХIанз тоъал ха я Ювсапа СофаIата Яндаре болх бу. Дукхача шийй дешархошта безабалийтаб цо хьехархочун болх. Шоашта дукха езача, шоай хьамсарча хьехархочун вахара никъ хьа а лаьца хIанз хьехархой болаш а из специальность Iомае дагаболаш деша багIаш а дукха ба СофаIата выпускникаш. Иштта

ОЧЕРК

хьехархой хинна хьаьнала къахьегаш боахк Торшхоева Радимхан, Вышегурова Раиса, Гойгова Лида, Берсанова Лемка, кхыбараш. Из дешар Iомадеш хIанз вузашка дешаш ба МержоевгIар Лидаи Фатиман, Полоякоева Цаэш, Хашагульгов Батыр, кхыбараш.

ХьалхагIа школа йистеяьккхачаргара дукха каьхаташ ух СофаIатага. Цхьаболчар баркал йоах шоаш вахара шерача наькъа тIа бахарах, вокхар новкъостал дех цхьаццадола хIама къоастадеча, кхоалагIчар дезача цIейца даькъала ювц шоай хьамсара хьехархо. Цу каьхаташа хойт цунна ше царна езилга, лоархIилга. Хийла уж каьхаташ, телеграммаш, открыткаш хьа а ийце юха а безамца уж дешаш, ше царца вIашагIа а кхийтта къамаьл деш ягIаш санна хеташ гIадъух из.

Наьсарен районе эггара дикагIа эрсий мотти литературен Iомадеш йола кабинет я СофаIата яр. Хьалтеха доахк гIорбаьннача йоазонхой, поэтий портреташ, пенах йоаллача полка тIа латт дукха книжкаш, ухк тайп-тайпара йола методически разработкаш, плакаташ, дукха я иллюстративни материалаш. Цудухьа дешархошта довз дешара программа тIа лаьрхIа доацар, учебникаш тIа корадоагIаргдоацар. СофаIата язбаь тайп-тайпара методически а практически а 14 болх ба хьехархой говзал лакхъяра йолча институте.

ХIара урок чIоагIа кийчо еш, берий теркам тIаозаргболаш, кIоарга чулоацам болаш чакхйоаккх СофаIата. Из де цунна вIаштIехьдаргдацар цо дукха литература ца дешаре, кхыча, цIи хезача хьехархой опыт шийй балха юкъе ца кхухьаре, дукха методически литература долаш библиотека ецаре. Литература довзийта а, цунна дега безам тIабахийта а Iалаьмате доккха новкъостал ду дешархошта СофаIата вIашагIъеллача эрсий меттен литературан кружоко.

Сийлахь-боккхача поэтий, йоазонхой цхьа деза ди дIадахийтац СофаIата литература сайре ца еш, дег тIара доагIача хьамсарча дешашца из йоазонхо, поэт дага ца лоацаш, берашта цун вахара а кхоллама а никъ бовзийта гIерташ. Цу сайрений эггара дикагIа дар фул аьлча, из да цар берашта интернациональни кхетам балар. СофаIата шийна санна дешархошта а литература, поэзи езайолийтар. Цу сайрений вай цIераш яьхача дика кхетадергдолаш да из хIама. Иштта я Есенин Сергей ваь 80 шу дизара хетаяь, цу поэтах Горьке аьнна: «Ма цIена, ма эрсий поэт ва» яха дешаш эпиграф йолаш хинна сайре. А. С. Пушкин ваь 175 шу дизара сийна «Свирели лиран» яха, М. Ю. Лермонтов ваь 160 шу доалача хана яь «Даьхен мерза илли санна, еза сона Кавказ» яхеи, декабристий восстани хинна 150 шу дизара «Оаш лотабаь ала шоана тIехь тIайоагIача тIехьено сийрдабоаккхаргба». «Эрсий мотт—машара мотт», «Эрсий мотти халкъий багахбувцама кхоллами» яхеи, кхы дукхайола сайренаш а.

Дукхача школашкара хьехархой гулбенна, цига вIашадегIкхийттача хьехархошта а дешархошта а боккха пайда луш чакхъяьлар «Эрсий мотт — СССР-е мел дахача къамий цхьоагIони шоайла цар бувзам лоттабаран бола мотт» яха 1977 шера эрсий метта хетаяь йола фестиваль. Цига хьоашалгIа баьхкабар Къилбаседа-ХIирий республикерча Чермен яхача юртарча юкъерча школерен Пхьилекъонгий-Юртарча № 2 йолча школерен, БурокIаларчен Назранерчен школашкара хьехархой. Цу фестивала эмблема тIа латтар: «Беза а беза, лархIа а лархIа сийлахь - боккха эрсий мотт» яха дешаш. ХIаьта дукха ха йоацаш районерча хьехархошта хетаяь цо Яндаререча № 1 йолча юкъерча школе чакхъяьккхар цу темах лаьца конференци а. Цул совгIа, 23 маенга дIайихьар «Эрсий мотт— машара мотт» яхача темах йола семинар.

Каст-каста хул школе СофаIата кийчдаь «Музыкаца Ленина хинна безам», «Москвах дола дешаш», «Вай массавар а Ленинах хьаваьннав», «Лаьттара вахар бахьан», «Духьал а лаьттар кот а даьлар», «Мишта чIоагIлу болат» яха дешархошта боккха кхетам луш дола классни сахьаташ.

Дукха а дика а лелабу школе интернациональни клуба болх. Укхаза а дикка новкъостал ду СофаIата цу клуба доакъашхошта. Дукха ди доацаш байна нах хьалехаб къонача лерйоахараша, техкаб цар тIема а вахара а никъ, Iунал ду тIом болча хана Яндаре хиннача госпитале венна пхи бIаь совгIа саг дIавелла воаллача вежарий каша. Уж баьха моттиг, цар цIераш, гаргара нах, званеш лохаш дукхача музеяшка, архивашка дIаухаш да письмош, хIанзлехьа лехаб дукха нах.

Клуба девиз я: «Нагахьа санна вайга хоатте фу эш шоана, фуд керттера дар? Вай дIааргда: дунен тIа мел долча берашта даим хилба сигала лепаш доттагIлен, машара малх!».

— Вай гIоза вахар бахьан болаш ханал хьалха байнараш бовзийтилга, уж лоархIилга, сий деш цар цIи йоахилга — из да вай кагий нахя мехкарий патриотически, интернациональни кхетам болаш хьалкхебара де дезар, — йоах СофаIата.

— Кхыча балхаца нийсбе йиш йолаш болх бац хьехархочун бар. — дувц СофаIата — хьехархочун болх шийй тайпара белгалонаш йолаш болх ба. Эггара хьалха, хьехархо идеологически балха тIемахо ва. Из кхета ца дой хьехархо хила йиш яц. Парте, правительства, халкъо сийлахьа а бехктокхаме а декхар тIадиллад хьехархочоа. Хьехархочоа хьалхашка латтар да эггара бехктокхамегIа дола декхар— цо хьаву керда саг. Хьехархо — наьха дегай инженер ва, аьннад Коммунистически партей Советски пачхьалкхени гIорваьннача деятело М. И. Калинина. Уж дешаш даим хьалхашка латт сона. Цар денгара денга хьинарегIа а бехктокхамегIа а къона тIехье хьалкхесча лерттIа дакъа лаца тIахьех со а са новкъостий а. Цудухьа тхоай хьинар кхо ца деш, къона тIехье идейно чIоагIа йолаш, къахьегам безаш, эхь-эздел долаш хьалкхее гIерташ къа а хьег оаха.

Из бакъда. Иштта хьаьнала къахьегарца, шийй болх дукха безаш, методика дикеи опыт лакхеи йолаш хьехархо хиларпа Яндарерча № 1 йолча юкъерча школа дешархошта эрсий мотти литературен хьехаш йолча хьехархочоа Ювсапа СофаIата «Знак Почета» яха ордени «Халкъа просвещене отличник» яха цIии еннай, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиумен РСФСР-а просвещене министерствай грамоташ тийннай. Хержай из СССР-а хьехархой съезда делегаталла а.

...ДIаухаргда шераш. Вахара никъ цхьатарра хургбац СофаIата хьийхача дешархой. Цхьабакъда, мел чоалхане вахара никъ хиларах, цIаккха дицлургдац царна шоаш школе дIадихьа шераш, шоай хьехархочун Хашагульгова Ювсапа СофаIата дег тIара ухаш хинна дешаш, цо шоай дег чу боссабаь бIайха безам.

Бек АБАДИЕВ.

Пински городской культура Цlен «Полесье» яха Белорусски халхара ансамбль республике а цул арахьа а йовзаш а дукха езаш а я. Мехка а доазол арахьа а эзараш болча наха дукха езаеннай из коллектив. Цо халхараш даьд Москве, Киеве, Венгре, Польше, Болгаре.

Ансамбла ткъо шу да. Цу юкъа «Халкъа коллектив» яха сийлен цIи еннай цунна, дукхаза хиннай из халкъа кхоллама республикански Ерригсоюзнии конкурсий а фестивалий а лауреат.

Ансамбла репертуаре шовзткъа гаргга хореографически произведенеш я: белорусски, эрсий, украински, молдавски, венгерски, словацки, румынски — дуккхача тайпара ашараш лекх сцена тIа «Полесье» халхар деча хана. Ансамбле ерригаш 60 саг ва. Уж ба шоай мукъа ха шоашта дукха дезача гIулакха дIалуш бола болхлой, педагогаш, гIишлонхой, лораш.

Укх деношка ансамбла доакъашхой Кубе баха чуйнна кийчлуш ба. Белоруссе самодеятельни искусствагара Гаване хургйолча кагирхойи студентийи XI Дерригдунен фестивале дакъа лоацаш хургья «Полесье».

СУРТА ТIА: ансамбла хозагIдарех дола халхар «Эрсий мозаика».

Э. КОБЯКА сурт.
ТАСС фотохроника.

ШКОЛАЦАРА КЪАСТАЧА ДИЙНАХЬА

ДIадахача кхаьрача дийнахьа Грозне хилар укх шера школа чакхъяьккха баьннача кагирхой юкъара городской бал.

Бал дIайолаялалехьа сайрийна ялх сахьат даьлча хинна митинг хьайийллар комсомола горкомо секретара Живодрова Ларисас. Школа йисте а яьккха хIанз вузашка отта а халкъа боахам дегIабоалабеча дакъа лаца а кийчлуш болча кагийча наьха а мехкарий а вахара никъ даькъала бийцар цо.

ТIехь-тIайоагIача хана деша дагIача, Даьхен гIоза кхоане хьалъеш боахкача даьшта, ноаношта гIо деш къахьегача моттигашка шоаш хьатIалаьца никъ бехктокхаме дIабахьа низ дIакхоачалба шун аьнна ловцаш а доахаш къамаьлаш дир КПСС горкома секретара Л. П. Белоглазовас, Нохч-ГIалгIай АССР халкъа поэтессас Р. С. Ахматовас, РСФСР заслуженни хьехархочо Т. М. Погосовас, Грозненски гарнизона бIухочо Батурин Александра.

Школа чакхъяьккха баьнначар цIерагIа дег тIара доагIа дIайха баркал аьлар шоай хьехархошта, таханарча шоай дезача дийнахьа хIанзчул тIехьагIа шоай вахарца бувзалургболаш бола никъ даькъала бувца баьхкарашта № 1 йолча юкъерча школа выпускника Зоря Алексея.

Республикански военкомата цIерагIа Ленински района военкомо подполковника В. Г. Василенкова къоначa летчикийи космонавтийи школа яьккха баьнначарна дIаделар из школа йистеяьккха уж баьнна хилара дола тешалаш.

Городерча дик-дикагIа болча комсомола активисташта ВЛКСМ горкома Сийлен грамоташ дIаелар ВЛКСМ XVIII съезда делегато, комсомола горкома хьалхарча секретара Колков Александра.

Кагирхоша Iалаьмате дукха зизаш дехкар В. И. Ленина памятника йисте.

...Школьни вальса оаз ека яьлар В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа, доладелар халхараш, безаме къамаьлаш. Митинг чакхъяьнначул тIехьагIа выпускникаша шо-шоай школашкара хьайийцар юкъера образовани яккхарах дола документаш. Цул тIехьагIа С. М. Кирова цIерагIча салаIарен культуран парке сахиллалца салоIаш, сакъердаш хилар кагирхой. Иштта самукъане чакхъяьлар из городерча выпускникашта хетаяь йола бал.

СУРТАШ ТIА: 1. Майдан тIа гуллуш латт выпускникаш.

2. Митинг дIахьош бараш.

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

ФЕ ХИЛА

«Умножене таблица санна наькъа лелара бокъонаш ха!»— яха тIахьехам хIанз кхыметтел хIара дешархочоа а ховш ба.

Цхьабакъда харцахьа хургдацар из тIахьехам наькъа лелара бокъонаш телхаеча боккхийчарна ховре. Уж бокъонаш ца харо, е цу бокъонех лела безам ца хиларо хулийташ да наькъашка хулаш дола хатараш.

22 июне снабженеи сбытен управленерча ЗИЛ-130 номер 07-64 ЧИК йолча машина водитела Х. Х. Хабиляева Грозный — Советское наькъа тIа «Жигули» яха автомашина тIех ца а йоалийташ уж ши машина вIашкакхийттар. Цу аварегIа цхьа саг ла а леш шиннена чIоагIа човнаш а еш доккха хатар хилар...

Наькъа лелара бокъонаш теркал ца ярах доккха хатар даьлар цхьаннахьа балха воацача С. В. Алдыевна. Цо шийй автомашина, пачхаьлкхен номераш йоацаш хиларах маьрша а ваьнна, сов чIоагIа хехкача цунна управлени ца а юлуш, хи чу яхийтар, шийна а чуваьгIача сага а доккха зе дир цо.

ХIанз чакхйоалаш латт Ерригсоюзни «Автобус» яха рейд. Рейд дIахьоча хана Госавтоинспекце болхлошта пассажирски транспорта водителаша 300 совгIа наькъа лелара бокъонаш телхаяь моттигаш гучаьннай. Царех керттера яраш — сухал йоагIачул лакхъяккхар, наькъаш вIашагIкъастача метте лелара бокъонаш телхаяр.

ГАИ болхлоша хьалийцарех ба уж бокъонаш телхаеш хинна № 10 йолча автоколонна водителаш, ЧИВС автобаза водитель М. К. Байсаев, «Шалинск» совхоза водитель В. С. Джанаралиев, Шелковской АТП водитель К. У. Умаров, иштта кхы дуккхабараш а.

Цу тайпара, наькъагIа лелара бокъонаш телхаяро доккхача хатарга вугаргва.

ДIадахача кIирагIа республика наькъашка 44 хатар хиннад, цига 4 саг вийнав, 19 сага човнаш а хиннай. Царех гIашлочун бехкагIа — 7, ши саг веннав, пхеннена човнаш яьй.

Нохч-ГIалгIай АССР
МВД ГАИ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

1-ча июле

С. М. Кирова цIерагIа культураи салаIарен парк. 16.00 Кинолекторий. «Ленински партий — вай заман хьекъал, сий, эхь-эздели» яха лекци. 19.30 «Керда обрядаш вахаре юкъекхухьнага» яха кинофестиваль. 20.00. Баьццара театр. Эстрадан кинои артиста Бузылев Виктора дакъа а лоацаш дола цыганий иллейи халхарийн ансамбла концерт. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре. Болх беш хургья ерригa аттракционаш, зооуголок, лодкаш хехка станци, киоскаш, буфет.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Кинозала фойе. Болх беш хургья ловзара автоматаш. 16.00. Шахматаш езарий клуба занятиш. 15.00. Лекцинии зал. Художественни фильмах йолча кинофестиваль. 19.00. Ахканара кинолекторий. «СССР дунен халкъашта юкъе» яха лекци.

Химикий культура Дворец. 11.00. Къоначa атеистий клуб. Ды хьабаларах йола беседа. 11.30. «Знаней дунен чу никъбелга».

2-ча июле

С. М. Кирова цIерагIа культураи салаIарен парк. 17.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 20.00. Баьццара театр. Эстрадан кинои артиста Бузылев Виктора дакъа а лоацаш дола цыганий иллейи халхарийн ансамбла концерт. 16.00. Кинолекторий. «Коммунизм хьалъечун моральни кодекс — вай вахара закон» яха лекци. 19.30. «Керда обрядаш вахаре юкъекхухьнага» яха кинофестиваль. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Кинозала фойе. Болх беш хургья ловзара автоматаш. 16.00. Шахматаш езарий клуба занятиш. 20.00. Ахканара кинолекторий. Iилман-популярнии документальнии фильмаш хьокхаргда.

Химикий культура Дворец. 11.00. Фаьлга болча хьоашалгIа. 18.00. «Вай кIира» яха радиожурнал. 19.00. Ахканара майда. Юридически темаех йола беседа. 12.00. Спортивни ловзараш. 18.00. «ДоттагIал» яха ахканара майда. «Советски правои социалистически законности» яха беседа.

ФУТБОЛ

НИЗ КХОБЕШ ДАЬ ЛОВЗАР

Июнь бутт камаьрша хилар футбол езараштa. Ткъаь пхе дийнахьа Аргентине чакхйоаккхаш хиннача футболах йолча дунен чемпионатера телевидене еча репортажаша дог Iаббалца дика ловзар шоашта бIаргадайтадале а, дIадахача кхаьрача дийнахьа С. Орджоникидзе цIерагIча стадионе «Терекa» Ашхабадера «Колхозчи» ловзача хьажа дукха нах губенабар. ТIехьарча турашка дика яьттув боалаш ловзаш болча вай футболисташа шоашта цIаьккхаза а тоам бергхиларга сатувсаш бар уж. Цул совгIа, турнирни таблица тIеххьарча моттиге IокIалъялара кхерам тIабесса йола «Колхозчи» а дикка духьалъотта декхарийла яр фусамдаьшта. Из дерригa а из ловзар сакъердаме хургхиларга дог даха бокъо луш дар.

ВIашагIкхетар массаза а санна масса дIадоладаь «Терек» дукха ха ялалехьа хьалха яьлар. ШийттлагIча минуте аьрда оагIорахьара В. Соколова шийга хьаьхесса бургац наIарашкара хьаараваьннача хьаьший вратара тIехьакхессар В. Тяпкина — 1 : 0.

Цул тIехьагIа дикка лаьгIелар «Терекa» хьинар. ДукхагIча даькъе цун бахьан цу дийнахьа А. Чихладзеи И. Калешини ловзаш ца хиларах латташ дар. ХIана аьлча полузащитте ловза араваьнна защитник Г. Кудрявцев цу декхарех лоархIаваланзар. Кхы ер ма дий аьнна хIама карагIдоалаш бацар кхыбараш а. Цудухьа наг-нагахьа шоай штрафной майда тIа чакхбувлаш болча хьаьший форвардашта духьале яь защитникаш мара вай команде кхы саг белгалваккха йиш яцар хьалхарча тайме.

ХIаьта салеIачул тIехьагIа тренераша хьехар дарах тIахъаьннагIа ловза болабелар футсамдай. ВIаштта массехк ира атака ю цар «Колхозчи» наIарашта. Цхьабакъда гIулакх чакхдоалача кхаьчача уж гIалатбувл. Иштта хьаьший вратарaца ше шозза вIаши духьала нийсвелча бургац нийсса вратара каракхоачаргйолаш тох В. Якушкина, наIарех тиина дIайода О. Хохленкос техар а.

«Терека» ловзар кIезиг-дукха эргадаьлар вIашагIкхетар чакхдала цхьа пхийттех минут йисача хана. Цу юкъа дика белгалваьлар Г. Кудрявцева метта ловза араваьнна къона футболист Ш. Джунидов. Кадай а наIарашта тIатаIара тIера а вола из командана пайда хьабаргболча тайпара ловза гIерташ вар.

Хьалхарча тайме чутехача голо «Терек» котйоаккхаш чакхдаьлар ловзар. Вай команда котъяьншаяле а, цхьабакъда цо шийй йолаш йола говзал а низ а хьахьокханзар цу матче.

С. ПАРЧИЕВ.

Цу дийнахьа хьалхарча лиге хинна кхыдола вIашагIкхеташ иштта чакхдаьннад:

«Кузбасс» — «Таврия» — 1:1, «Уралмаш» — «Металлург» — 1 : 1, «Кубань» — «Торпедо» — 1:0, СКА (Дона тIара Ростов) — «Крылья Советов» — 1:1, «Шинник» — «Нистру» — 0:0, «Динамо» (Ленинград) — «Карпаты» — 2:6, «Динамо» (Минск) — СКА (Одесса) — 2:1, «Жальгирис» — «Спартак» (Ивано-Франковск) — 1:0, «Спартак» (Орджоникидзе) — «Памир» — 1:3.

МЕХКА ФУТБОЛАХ ЙОЛЧА ЧЕМПИОНАТА ХЬАЛХАРЧА ЛИГЕРЧА КОМАНДАЙ ТУРНИРНИ ТАБЛИЦА

Командаш	Л	К	Н	Э	Б	О
1. «Крылья Советов»	18	10	5	3	24—13	25
2. «Кубань»	18	9	5	4	25—14	23
3. СКА Р.	18	7	9	2	30—18	23
4. «Карпаты»	17	9	4	4	24—14	22
5. «Динамо» Ми.	17	8	6	3	26—17	22
6. «Нистру»	18	8	5	5	25—18	21
7. «Торпедо»	18	8	4	6	23—19	20
8. «Кузбасс»	18	8	4	6	20—18	20
9. «Таврия»	18	7	6	5	25—18	20
10. «Терек»	18	8	3	7	25—25	19
11. «Спартак» И-Ф.	18	8	2	8	22—29	18
12. «Жальгирис»	17	4	9	4	19—18	17
13. «Памир»	18	4	9	5	17—16	17
14. СКА Од.	18	5	5	8	20—25	15
15. «Уралмаш»	18	5	4	9	13—23	14
16. «Металлург»	18	3	8	7	16—25	14
17. «Шинник»	15	3	6	6	10—16	12
18. «Динамо» Л-д.	18	2	8	8	20—31	12
19. «Колхозчи»	18	3	5	10	15—29	11
20. «Спартак» Орд.	18	3	3	12	13—28	9

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

Бувзама учреждененша бахача наха деш дола гIулакхаш тоадар духьа укх шера 1 июле денз Нохч-ГIалгIай бувзама производственно-техническе управлене городе Грозне вIашагIелла дикала хьакъехьа оперативни информаци бюро бувзама служба.

Нагахьа санна цхьан бувзама предприяте гIулакх дика даьдац аьнна цкъа дIаьхьача из теркал ца дой телефон тоха укх номерагIа 9-00. хIара денна 8 сахьат даьлча денз 20 сахьат даллалца (кIиранди доацаш).

ГIулакх дара хьакъехьара заявкаш хьанйю г. Грозне а республика кхыча нах бахача моттигашка а бахача нахагара, организацешкара, предприятешкара.

Нохч-ГIалгIай бувзама производственно-техническе управлени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — IуйIранара гимнастика. 8.55 — «Буратина выставка». 9.25 — «Шоана лаьрхIа, дай - воаной!». 9.55 — «IуйIранара почта». Музыкальни программа. 10.25 — «Андрейч» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 11.00 — Берашта. «Лоаман лаьттан чений кхайле» яха художественни фильм. 12.15.—Хи чу кхувсадалара йола СССР чемпионат. Ереванера передача. 12.45. — «Унахцiено». Iилман - популярни программа. Передача дIахьу воро Ю. В. Белянчиковас. 13.30 — «Спортлото» тираж. 13.40 — «Вай мохк». «БАМ селхани тахани». Кинопрограмма. 14.45 — «Тахан дунен халкъашта юкъерча кооперацe Дийна». Центросоюза правлене председатела хьалхарча заместитела Н. И. Супотницкс къамаьл. 15.00— «Шун письмоех». Дунен халкъашта юкъерча кооперацe Денна оттаяь музыкальни программа. 15.45 — «Саг. Лаьтта. Вселенни». Передача дIахьу шозза Советски Союза Турпалхочо, СССР-а летчик-космонавта В. И. Севостьянова. 16.15 — Мультипликационни фильмай программа. 16.45 — Дунен халкъашта юкъерча темаех лаьца. «Правда» газета политически обозревателa Ю. А. Жукова беседа. 17.30 — Чайковске цIерагIча VI дунен халкъашта юкъерча конкурса дневник. Передача дIахьу музыкальни коментатора С. Виноградовас. 18.00 — Кердадараш. 18.10 — «Тха обозрени». Передача дIахьу политически обозревателa Ю. А. Летунова. 19.00 — СССР футболах йола чемпионат. «Черноморец» — ЦСКА. Одессера трансляци. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Дошо Орфей» яхача Дунен халкъашта юкъерча эстрадни ашарий 14-ча фестивала лауреатий концерт. Болгарера передача. Чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

16.00 — Тахан — Дунен халкъашта юкъерча кооперацe Ди. Респотребсоюза правлене председатела заместитела В. В. Климова къамаьл. 16.10 — «Печки - лавочки» яха художественни фильм.

2 ИЮЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — «Зарядка е дIаетта!». 8.55 — «Илли, сурт диллa сона». Узбекски ССР халкъа артиста Б. Закирова дакъа лоацаш дола фильм-концерт. 9.30 — «ГургIалбетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва!». 11.00 — Берашта. «Зоопаркера аьхка». «Лоа дIадоалача хана» яхача телевизионни художественни фильма программа. 12.00 — «Музыкальни киоск». Передача дIахьу — Э. Беляевас. 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — Дж. Килти. «Хьамсара оапишк» яха. М. Горьке цIерагIча СССР Союза Московски Художественни Академически театра фильм-спектакль. 15.45 — «Дунен халкъашта юкъера панорама». 16.15— Тахан — форда а хий а флотий болхлой Ди. Передаче дакъа лоац СССР форда флота министра Т. Б. Гуженкос. 16.45 — «Новзаш йола ашараш». Концерт. 17.00 — «ТIема заман къаьстта йола хроника» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 2-гIа фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.20 — «Дюймовочка» яха мультипликационни фильм. 18.50 — «Киноникъбара клуб». Передача дIахьу — Ю. А. Сенкевича. 19.50 — «Эцитоны Бурчелли» яхача телевизионни спектакла премьера. Автор — С. Михалков. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Чайковске цIерагIча VI Дунен хьалкъашта юкъерча конкурсе». Цхьоалагiчен шоалагIчен турий итогех. Чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

15.00 — Ялаташ чудерзадара хьалхалаттачарна дола концерт. 15.30— «Дай-мехка салте». Художественни фильм.

РАДИО

1 ИЮЛЬ

6.30 — «Лаьттанцарча безамца». Очерк (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 8.25 — «Къонал». Радиовыпуск. 10.20 — «Поэзе минуташ». Литературни передача (нохчий меттала). 13.00 — Илли оал Чувашски АССР заслуженни артиста П. Заломнова. 13.40 — «Дега хамаьршал» Назрановски совхоз - техникума механизатора Кансыгов Мусайх йола очерк (гIалгIай меттала). 14.30—«Къоначар оазаш». Композици. 16.00 — «Керда обрядаш — вахаре!» (нохчий меттала). 16.20 — «Нохч-ГIалгIай поэзи ашараш» яхача циклацара передача (гIалгIай меттала). 18.00 — «Кагирхой вахар». Радиовыпуск (нохчий меттала).

Тахан республикен Грознен хувцалуш морхаш йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 23—28, Грозне 25—27 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка кIезиг-кIезига догIа а делхаш, къилбаседа-малхбузехьара секунде 7—12 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура буьйсана 13—18, дийнахьа 23—28 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05207. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 4897.